

Klassiwoitus

Riigiraamatukogu

№.....

2033

Aleksander Leiner

Otsustawa wõitluse teel

Öösel wastu 23. augusti tapeti Charlestowni wangimajas, Bostonis, (Põhja-Am. Ühisriikides) kaks Itaalia töolist, keda Ameerika kohtud rööwimises ja mõrtsukatöös süüdištasiid. Kuritegu oli sündinud 1920. a. Seitse aastat oli kohus asja uurinud; seitse aastat olid kohtualused kinnitanud ja tunnistajad tõendanud, et süüdištatawad süüdlased ei ole; oli isegi inimene leidunud, kes enese mõrtsukaks tunnistas; Ameerika tuntumad õiguseeadlased seletasid, et mingit juriidilist põhjendust ei ole süüaluste hukkamõistmiseks, kuid ometi saatis kohus nad, seitsmeaastase metsiku piina ja wintsutamise järel, elektritoolile.

Kaks inimest ilmasüüta tapetud. Kui tihti ei tule seda ette. Sealsamas «wabas» Ameerikas on weel tänapäew moõdis «lynchi»-kohtud, kus mingisuguse kahtluse alla sattunud inimene ilma ühegi kohtuta kinni wõetakse ja «omakohtu» teel, tihti kõige jäledama piinamise all, ära tapetakse. Suur osa neist ohwritest hukkab samati ilma-süüta. Ühisriikide arwustik loeb neid mõrtsukatöid iga aasta kümnete wiisi. Teated nendest wilksatawad Ameerika lehtedest läbi ja — kaowad. Nagu teated kohtulistestki ilmasüüta hukkamõistmistest, millest muuseas jällegi seesama Ameerika kohtupraktika kubiseb.

Kui nüüd Sacco ja Vanzetti tapmine teistsugust wastukaja leidis, kui terve ilma töörahwa miljonilised hulgad selle üle tugewasti läinetama löiwad; kui meeleadaldused paljudes riikides ja linnades weristeks politseiga ja sõjawäega kokkupõrkamisteks arensid, ja walitused sunnitud olid sõjaseadust wälja kuulutama ja suuri wäeosasid lahinguwalmis seadma; kui meeleadaldajate hulgad isegi jumalawagusas Schweitsis Rahwasteliidu hoone ära rüüstasid, — siis ei olnud see kaugeltki mitte ainult protest kahe ilmasüüta hukatud inimese pärast. Ei saa seda miljonite äärmiselt pingutatud ärewust seletada ka mitte ainult sellega, et Sacco ja Vanzetti tapmises kapitalistide kättemaksmist rewolutsioonilistele töölilistele nähti. Sest kas on wähe töölisi ilmasüütult

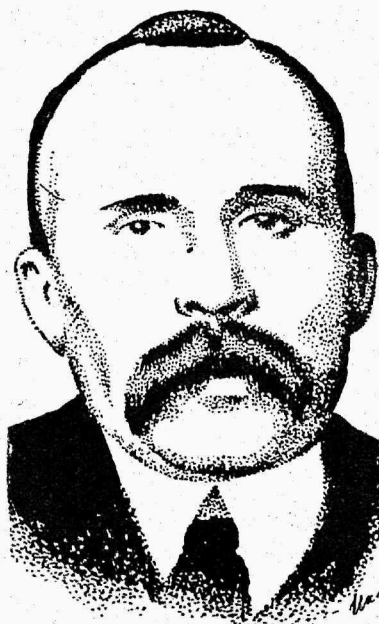
langenud kapitalistide werejanu ja kättemaksu ohwriks!

Muidugi, niisama nagu Sacco ja Vanzetti mõrtsukaline tapmine, nii oli ka laialiste töörahwahulkade protest selle wastu sisuliselt puht klassiwoitlus; aga selle woitluse ulatust, seda asjaolu, et miljonid ja miljonid töölised Ameerikas, Euroopas, üldse üle terve ilma seesuguse ägedusega Ameerika tapakohtu kuritöö wastu wälja astusid, wõib ja tuleb ainult sellega seletada, et üldine meeoleolu töörahwa laiades hulkades terwes ilmas sedawõrd rewolutsioonilise woitlusele on ette walmistatud. Kui Lõuna-Ameerikas üldine streik wälja kuulutati, wabrikud, kauplused, ärid suluti, raudteed seisma pandi; kui Genfis Rahwasteliidu hoonet rüüstati; Pariisis Montmartrel kogu ilma kurnajate ja söödikute lõbumajasid lõhuti; Cherbournis barrikaade ehitati jne, siis ei olnud selle hulkade loodusjõulise wiha teraw ots kaugeltki mitte ainult Ameerika klassiwaenlaste wastu sihitud, waid see oli wihane protest terve ilma, suurel määral just oma maa kapitalistideklassi wastu. kuiwõrd Sacco ja Vanzetti tapmine ise tõenduseks on, missuguse piirini rewolutsiooniliikumine isegi Ameerikas, kus töölisteklassi rewolutsiooniline eelwägi — kommunistline partei — alles wõrdlemisi noor ja nõrk on, kodanluse meeletusele ajab, sedawõrd oli üleilmne protestitorm selle tapmise puhul tunnistuseks, missugusel määral rahwuswaheline proletariaat walmis on kodanluse pealetungimisele wastama. Et kahe surmaotsuse pärast, mis Ameerikas töölilistele ilmasüütalt mõistetud, Euroopa riikide walitsewad kihid oma sõjawäed lahinguwalmis peawad seadma ja endi julgeoleku kindlustamiseks linnad sõjaseaduse alla kuulutama, — see on uudisnähtuseks ühiskondlise woitluse arenmises. See iseloomustab seda ajajärku, millesse oleme jõudnud, kui kõrgepinge ajajärku üleilmses klassiwoitluses, millest otsustawate lahingute äiksekõminat kõrwu kostab.

Sacco ja Vanzetti tapmise wastukaja on selle ühiskondlise tagaseina,

Sacco

Vanzetti

selle walitsewa ühiskondlise õhkkonna silmapaiswam iseloomustaja; aga ta ei ole mitte kaugeltki ainuke sel alal—seesama klassiwahede ja klassiwoitluse terawnemine, seesama otsustawatele sündmustele ettewalmistamine paistab tuhandes teiseski nähtuses rahwuswahelises elus silma. On waewalt mõnda rahwuswahelise poliitika päewakorrapunkti leida, mis nii wõi teisiti mitte selle üldise ja suure küsimusega seotud ei oleks, nii wõi teisiti mitte sinna wälja ei sihiks.

Kapitalistliste riikide sisemised kriisid, mis tekkinud walmistamisetehnika kiire edenemise ja selle tagajärjel kaswawa saadustehulga ning tarwitajatekogu wähenenud ostuwõime vastuolust, nõuawad, ükskõik mis hinna eest, turgude laiendamist. Ja imperialistlikes ilmas on selleks wiimne tee—sõda. See peab laiendama oma maa kodanluse wõimupiire ja kõrwaldama wõistlejaid. Ei ole weel möödnud kümmetki aastat esimese suure imperialistlise ilmasõja lõpust, aga juba on maailm selle sõja neetud päranduse—imperialistlise rööwlepingu ja alaliselt kaswawa kurnamisemõjul uue laastawa sõja läwele wiidud, mis edenewat sõjatehnikat sil-

mas pidades mitmewõrra hirmsam ja häwitawam ähwardab tulla, kui eelmine oli.

Kuid sõja tagajärjena heljub saagijanusse kodanluse silmade ees kohutaw wiirastus—kommunismuse tont, mis enesele Nõukogude Liidus juba liha ja were on wõtnud, reaalseks tõsiasiaks saanud. Kapitalistliste maade poliitika-juhid on läbielatud õpetundide järel targad küllalt arusaama, et sõda ainult sel tingimisel soowitud tagajärgi wõib anda kui ta tõesti laialiste rahwakih-tide najale toetub. Sest kuigi sõjateh-nika kiiresti edeneb, kuigi tapatöö ikka enam ja enam tehniliseks ülesandeks muutub, mis wrõdlemisi wäiksemat inimestearwu nõuab, ei saa meieaegne sõda siiski weel ilma hulgaliste sõjawägedeta läbi, ja pealegi nõuab sõjalijini woitlusesuute alalhoidmine selj-taga määratute hulkade ühistööd—sõjamoona walmistamisel, toiduainete muretsemisel, weoasjanduses jne. Kõik see nõuab miljoniliste töölistehulkade üksmeelset sõjawankri ette raken-damist.

Need hulgad ei ole aga tänapäew ammugi enam seda, mis nad poolteist aastakümnet tagasi, enne imperialistlist

sõda, olid. Wiimane aastakümme on nende arusaamist hiiglasammul edasi wiinud. Pettumus ilmasõjast, milles neile kõiksugu lubadusi anti ja jäädawat rahu töötati, mille järel neile aga järjesti kaswaw wiletsus, tööpuudus, armutu rõhumine ja õigusteriisumine osaks on saanud, awas ja awab miljonite tööliste silmad. Ikka selgemaks ja selgemaks läheb neile tulewiku tee, mis tüürib ainukese wõimaluse—sõjariistust wõitluse—proletaarse rewolutsiooni poole. Ikka selgemini saawad nad aru pettusest, millega neid kokkuleppe ja klassirahu jutlustajad siiamani on kütkestanud. Ja elawalt seisab nende silmade ees wõidu wõimalus selles rewolutsiooniwõitluses—NõukogudeLiit. Arusaadaw ja loomulik, et kogu ilma proletariaadi rewolutsiooniliikumine selle keskkoha, Nõukogude - Liidu, ümber keerleb, siit omale eeskuju, julgustust ja toetust leiab.

Kõigest sellest järgneb arusaadawalt wajadus seda kardetawat seljatagust—rewolutsioonilikku töölisteklassi—wagusaks teha, enne kui sõjasõitu alustatakse, ja kõige pealt, muidugi, proletarset Nõukogude - Liitu ära kägistada. Selles sihis ongi töö üleilmse ulatuses käimas. Ja kuigi kapitalistlik riigid omawahel terawalt kokku põrkawad ja wastuolud nende wahel iga päewaga kaswawad, oma ühise waenlase, rewolutsiooniliku proletariaadi ja tööliste riigi, vastu sihiwad nad kõik oma kihwtisemad nooled. Fasshistiline liikumine, mis kiiresti üleilmseks nähtuseks on kujunenud, Inglise walitsuse äärmised jõupingutused Nõukogude - Liidu vastu ühist kapitalistlike maade wäerinda luua, töölisteklassi tagakiusamine ja tööliste organisatsioonide purustamine—kõik see on üksikud osad ja alad ühisest terawest üleilmsest klassiwõitlusest.

Ja weel üks silmapaistew nähtus kinnitab selle wõitlusehoo kaswamist—töölisteklassi äraandjate järsk kaldumine tööliste klassiwastaste leeri, nagu see hiljuti Inglise ametiühisuste kongressil Edinburgis nähtawale tuli. Kuni wiimase ajani olid Inglise töölisteorganisatsioonide juhid oma äraandmist ja tööliste seljataga kodanusega kokku-

leppimist kõiksugu ilusate sõnade ja tööliste huwide hüüdsõnade taha warjata püüdnud. Tööliste hulgad arenewad aga wiimasel ajal sedawõrd kiiresti rewolutsioonilise wõitluse poole, nad wabanewad senistest pettekõlksudest ja panewad oma juhtidele küsimuse risti ette: kelle poolt, kelle wasta? Ja ametiühisuste kõrgemad ametnikud peawad awalikult wärwi näitama. Edinburgi kongressil ei jätnud need juudasid enam mingit kahtlust selle kohta, et nad otsekohe kodanuse agentide ülesandeid töölisteorganisatsioonides täidawad; sedawõrd awalikult ja alasti astusid nad tööliste huwide vastu ja kodanuse poliitika kaitseks wälja.

See asjaolu—töölisteorganisatsioonide juhtiwate tegelaste awalik wäljaastumine kapitalistide poliitika lipu all—ei ole igatahes mitte wiimase tähtsusega teguriks klassiliste wahekordade arenemisel. Meie teame, et kodanlus imperialistilisele sõjale järgnewast rewolutsioonilainest kapitalistlikel maadel ainult sotsiaaljuudaste abil wõitu sai; ainult selle äraandmise abil läks korda liikumist maha suruda ja tööliste hulkaid weel kord kapitali ikkesse suruda. Nüüd ligineb ka siin silmanähtawalt otsustaw silmapilk: rewolutsioonilikud töölistehulgad lahkuwad äraandjate lipu alt, kes ikka awalikumalt sunnitud on kodanuse leeri astuma; lähenew suur kokkupõrkamine ei leia juudaste järel enam töölisi, kes oma eluga kodanliste kurnajate huwisid kaitseksid. Wõitlus wõtab ikka selgemalt puht klassilise iseloomu.

Nõukogude - Liidu töörahwahulkade eluline huwi nõuab rahu alalhoidmist; sisemised kui wälised põhjused käsiwad iga abinõu sõja edasilükkamiseks ära kasutada. Aeg töötab meie kasuks! Kuid seda teab niisama hästi ka rahwuwaheline kodanlus. Ja sellepärast surub ta peale; ja sellepärast manitseb meid otsustawate lahingute ettekostew kõuekõmin iga jõuraasukest ja iga ajakibet ära kasutama, et endid nendeks lahinguteks igakülgselt ette walmistada. Mida suurem hädaoht, mida kardetawam waenlaste jõud, seda tõsisemalt peame endid walmis seadma. Kõik ja igaüks.

H. P.

Ü. K. (e) P. Keskkomitee ja keskkontrollkomisjoni täiskogust

Rahvuswahelises elus on Nõukogude-Liidu olemasolek üks tähtsam tegur. Selle Liidu vastu on kogu ilma kodanluse poliitika sihitud: on ju see Liit kogu ilma proletariaadi klassiwoitluse keskkohaks. Arusaadaw, et selle Liidu proletariaadi parteil tuleb äärmiselt terawalt rahvuswahelise seisukorra arenemist silmas pidada, seda õieti hinnata ja rahvuswahelise seisukorra kohaselt oma poliitikat juhtida. Sellepärast oligi Ü. K. (e) P. KK. ja KKK. wiimasel täiskogu koosolekul (29/VII—9/VIII) päewakorra esimeseks ja tähtsamaks punktiks

rahvuswahelise seisukorra hindamine¹.

Selle küsimuse kohta on partei wastasrinnal mitmes asjas waated, mis partei seisukohast waled on. Kõigepealt küsimus kapitalismuse stabiliseerimisest. Wastasrind arwab, et kapitalistlikud riigid kiiremine arenewad kui Nõukogude-Liit, et sellepärast wõib silmapilk tulla, kus kapitalismus meid ära kägistab, lühidalt: „meie nõrgeneme, nemad (s. o. meie waenlased) tugewnewad“.

See on tõsi, et proletariaadi riigi waenlased tugewnewad: nende majandus on üldiselt paranenud, kodanluse poliitiline seisukord on kõwenenud. Kuid see on ju see kapitalismuse stabilisatsioon, mille hindamise partei, kogu Komintern ammu juba on annud. Ja huwitaw on siin see, et omal ajal praeguse wastasrinna juhid (Sinowjew, Trotski), seda stabilisatsiooni eitased, üteldes, et „torm logistab kapitalismust“, et kapitalismuse kindlamaks muutumist ei ollagi. Nüüd aga leiab see wastasrind, et meie waenlased tugewnewat, meie nõrgenewat. Wastasrinna aritmeetika lonkab.

¹ Toome siin sellest ainult üldise osa, kuna Hiina rewolutsioonist, mis täiskogus peaaegu iseseiswaks küsimuseks wälja kujunes. Käesolewas numbris omaette pikema kirjelduse anname.

Toim.

Kuigi kapitalismus end teatud määral on kindlustanud, siiski jääb ta majandusele väga suur ülesanne otsustada, ülesanne, mida ta lahendada ei suuda: turuküsimus.

Asi seisab nimelt selles, et praegune kapitalistline walmistus jaksab turule palju rohkem kaupasi walmistada kui turg suudab vastu wõtta. Kapitalismuse walmistuse wõimalused on kapitalistlike korra enese raamidest juba üle kaswanud, purewad seda korda, nõuawad selle korra asemele uut.

Teiseks suureks ülesandeks kapitalismuse arenemisel on — Nõukogude-Liitu häwitada. Nõukogude-Liit ei kuulu kapitalistlike majanduse meelewalla alla, teda ei saa kontrollida, teda ei saa maailma kodanluse asumaaks teha. Sellejuures on Nõukogude Liit aga ka weel kogu maailma proletariaadi rewolutsioonilise woitluse keskkohaks. Sellest tuleb see kodanluse lõpmata wiha waen Nõukogude-Liidu vastu. Sellepärast seabki maailma kodanlus oma ülesandeks nõukogude riiki häwitada.

Kõige tõsisem asjaolu, mis sõja alustamist kodanliste riikide poolt takistab, on — kodanluse kartus rewolutsiooni eest. Sõja korral tõuseks proletariaat S. N. W. L. kaitseks, wäerinnad muutuksid kodanluse wastaseks partisaanidewäerindadeks, sõjawägedes wõib väga kergeste punastega wennastamine tekkida; — proletariaat wõib kodanlusel sõjapidamist igapidi takistada. Need asjaolud on kõige suuremaks takistuseks kodanlusle sõja algamises.

Kuid sõda walmistatakse kapitalistide poolt palawikuliselt ette. Kord ta puhkeb ikkagi. Siis on peaküsimuseks proletariaadile

S. N. W. L. kaitsmise küsimus.

Kas kaitseda Nõukogusid wõi mitte? See on see proowikiwi, mille abil selgeks saab, kes proletariaadi poolt, kes tema vastu on. Kui nõukogude riiki hinnata, kui tagurlist riiki, siis on loomu-

lik, et niisugust riiki kaitseda ei maksa. Kominterni opositsionäärid Ruth Fischer ja Maslow, näit., waatawad Nõukogude peale kui tagurlise riigi peale. Nende opositsionääride ajakiri „Die Fahne des Kommunismus“ („Kommunismuse Lipp“) kirjutab alles juulis:

„S. N. W. Liidu praeguste juhtide kogu poliitika kaswatab kontrrewolutsiooni. Kontrrewolutsiooni kaswatakse legaalselt“.

Teises kohas kirjutab seesama ajakiri:

„Tegelikult on enamlased — warandusliste klasside walitsejad, kapitalismuse maksmapanemise tõttu rahulisel teel wõimu juure tulnud warandusliste klasside täidesaatew komitee“.

Kui nõukoguderiik kontrrewolutsiooni kaswatab, kui selle riigi walitsus rikaste täidesaatew komitee on, kas siis täitsa arusaadaw ei ole küsida: kas maksab niisugust riiki kaitseda?

Nimetatud ajakiri on aga ühtlasi ka Ü. K. (e.) P. wastasrinna rühma (Sinowjewi, Trotski j.t.) häälekandja. Rääkimata sellest, et seal ka Ü. K. (e.) P. wastasrinna artiklid ilmuwad, on ajakiri ise end selle wastasrinna omaks tunnistanud¹. Kuigi meie opositsioonirühm ise wast ehk seda ei tahakski, kuid tegelikult paneb ka tema S. N. W. L. otsa ette niisuguse pitsati, mida nähes iga proletaarlane kahtlema peab: kas kaitsa seda riiki wõi mitte? Täiskogu koosolekul seletas s. Trotski, et meie wõit rewolutsioonilisel teel on wõimalik siis, kui „eestkätt poliitilist widewikku laiati ajada“. Asi on nimelt selles, et wastasrind peab praegust seisukorda „poliitiliseks widewikuks“. Ta kinnitas, et praeguse walitsuse juures ja praeguse partei juhtimise juures, sotsialismuse wõitu olla ei saa. Tähendab: waja on uut walitsust ja parteile waja uut keskkomiteed, waja on uut (nimelt wastas-

rinnarühma) poliitikat. Siit aga tuleb paratamata järeldus: sõja korral seda seisukorda, mis praegu on riigis, nõukogudes, parteis, walitsuses, kaitsa ei maksa.

Kui täiskogukoosolekul opositsioonilised waated selle loogilise lõpuni olid arendatud, oli opositsioon wiimaks sunnitud sellest seisukohast lahti ütlema, alla andma ja tunnistama, et ta täielikult ja kõrwalepuiklemata „S. N. W. L. kaitsmise poolt on — praeguse keskkomitee ja Kominterni täidesaatewa komitee juhtimise juures“. (Opositsiooni teadeanne täiskogule 8/VIII)².

Eriküsimuseks ja wäga tähtsaks partei siseelu küsimuseks täiskogul oli

parteidistsipliina rikkumine s. Sinowjewi ja Trotski poolt.

See oli õieti wastasrinna rühma küsimus ja käis terwest täiskogu tööst, algusest lõpuni läbi. Partei XIV kongress (1925. a. detsembris) mõistis selle wastasrinna hukka. Peale seda sulas Sinowjewi rühm Trotski omaga ühiseks wastasrinnaks, kes wäga mitmesuguseid ja täieste lubamata wäljaastumisi partei wastu organiseeris. Kuna partei laiad hulgad üksmeelselt wastasrinna hukka mõistsid, oli see 1926. a. oktoobris sunnitud tunnistama, et ta oma tegewuse lõpetab ja enam fraktsioonilikkust parteis ei aja (opositsiooni deklaratsioon 16/X 1926. a.). Ühtlasi tunnistasid nad kõik partei XIV kongressi, keskkomitee ja muud otsused ka endi kohta maks-waks ja lubasid end nende alla painutada. Kuid tegelikult ei täitnud wastasrind seda tõutust. Järgnes jällegi terwe rida täieste parteiwastaseid sammusid, näit., 84 stüdistused partei wastu, Trotski wäljaastumised, Sinowjewi wäljaastumine 9. mail parteitute koosolekul; 9. juuni wäljaastumine s. Smilga saatmisel jne. Ü. K. (e.) P. opositsioon astus täieste ühemeelselt teiste maade kom. parteide opositsioonidega Ü. K.

¹ Oma 23. nr. 19. augustist s.a. (s.o. wast alles kohe peale Ü. K. (e.) P. kk. täiskogu (koosolekut) kirjutab see:

„Meie waadete poliitiline kokkukõla Wene opositsiooni waadetega on selgeste näha — ühelt poolt nendest Wene opositsiooni dokumentidest, mis meie oleme awaldanud, ja teiselt poolt meie endi, riia aastate kestwusel tuntud seisukohast ja meie häälekandja sihist“.

² Siiski peab ka selle teadeande tõsise juures weel kahtlema, kuna „Die Fahne des Kommunismus“ nr 23 19. VIII oma juhtkirjas (millest eespool wäljawõtte tõime) sootuks teist laseb oletada: „aastate kestwusel tuntud seisukoha“ jätkamist.

(e.) P. ja kogu Kominterni vastu. Sinowjew ja Trotski, näit., nõudsid Kominternist väljajäetud R. Fischeri ja Maslowi tagasiwõtmist (kuigi Sinowjew selle väljajäetmise waremalt õigeks tunnistas). Tegelikult takistas opositsiooni tegewus parteitööd äärmiselt ja seda takistamist õhutasid igasugused tööliklassiwastased olused. Wäga tihti kujunes opositsiooni tegutsemine otsekoheks parteiwastaseks ja nõukogudewastaseks tööks¹.

* * *

Täiskogu lõpul (8 augustil), kui juba põhimõtteliselt otsus vastu oli wõetud Sinowjewit ja Trotskit keskkomiteest välja heita, ütles wastasrind mitmest oma eksiwaatest lahti (S. N. W. L. kaitsmise asjus, Urbansi - Maslowi grupe toetamise asjus, lubas fraktsioonilikuse vastu wõidelda), s.o. opositsioon andis alla. Sarnaseid lubadusi tuleb aga, muidugi, väga kaaluwalt hinnata, sest et opositsionäärid juba tegelikult on näidanud, et nad oma lubadusi ei täida.

Wäljamaa walgekaartlased omalt poolt õhutawad iga abinõuga meie partei sisemisi lahkkelisid. Waatamata sellepeale, et wastasrind sellel täiskogul alla andis, õhutab wäljamaal asuwate

Wene walgete „Sots. Westnik“ nr. 16—17 (20. augustil):

„Kõik trumbid olid „opositsiooni“ käes ja Staalini-Buhaarini grupe (just seesama nimetus, mida opositsiooni kohta tarwitab) wägewusele on tõsine hoop antud Partei siseseisukohalt waadates „wõitis“, kahtlemata, opositsioon. Nende (s.o. opositsioonääride. R. W.) tegewuses tunnewad rahwahulgad neile hädast tarwisminewat partei diktaatuura kõigutamist...“

niiviisi õhutatakse opositsiooni kaua du meil partei sisemist lõhkumist, - seda, mida meie waenlased kõige rohkem ihkawad.

Arwesse wõttes opositsiooni teadaannet ja allaandmist, ei heitnud täiskogu Sinowjewit ja Trotskit keskkomiteest weel mitte välja, nagu partei organisatsioonid seda suurel hulgal nõudsid. Opositsiooni kohustati oma fraktsiooni laiali laskma ja fraktsioonilist tegevust lõpetama. Silmapilgul, kus kogu maailma kodanlus parajat aega walib, et meile sõjaliselt kallale tungida, on partei sisemine ühtlus kõige tähtsam ja otsustawam ülesanne.

R. W.

Parteiline kaswatustöö käesolewa silmapilgu walgusel

I

1925/26 õpeaastal märkasime parteilise kaswatustöö wõrgu laienemist ja hulgaliseks muutumist. 1926/27 a.

¹ Üks näitus sellest, milleks opositsioonilikkus võib välja areneda. Gruusias, kus wäljamaa kapitalistid ja wäljamaal asuwad sotsialistid nõukogude vastu eriliselt suurt kihutustööd teewad, loodi noorteühisuses salajane organisatsioon, kes omale nimeks wõttis:

„Sm. Trotski nimelise ühisuse (see on kom. noorsoo ühisuse. R. W.) sisemise demokraatia kaitsjate liit“.

See s. Trotski nimeline liit andis oma ühisuse nimel parteiwastaseid lendlehti välja, kus üles kutsuti keskkomitee ja üldse parteijuhtimise vastu wõitlema. Uhes niisuguses lendlehes kirjutab see Trotski nimele liit:

tõusis kaswatustöö suuremaks küsimuseks sisulise külje tõstmine, partei teoreetiliste küsimuste uurimine. Selle ülesande lahendamisele aitas kaasa eesti-

„Partei, kes sõnata karjaks on muudetud, keda käputäis bürokraatsi ja demogogisi juhib, hääletab mehaaniliselt walmistatud resolutsioonide poolt, mis s. Trotski ja Sinowjewi wäljajäetmist keskkomiteest, võib olla ka parteist, nõuawad...“

... Wälja ühisusest karjeristid ja sarakud, kes mehaaniliselt „poolt“ hääletawad. Meie kutsume kõiki teadwuslisi noorkommunisti protesteerima partei sisemise demokraatia aluste uue ennekuulmata rikkumise vastu...“

Niisuguse walgekaartluseni võib minna opositsiooniline tegewus, kui seda järjekindlalt aetakse. Ja sarnane walgekaardlus poeb s. Trotski selja taha!

keelse õperaamatu ilmumine, mis õpetöös ühe suurema takistuse kõrvaldas, sest wene keele mitteoskamise pärast ei saanud paljud kuulajad õppusest aktiivselt osa wõtta waid wiibisid koolis wõi ringi koosolekul waikiwate kuulajatena. Tulewal aastal jääwad praegused õperaamatud tarwitusele, kuigi need raamatud täiel määral enam kuulajate nõudmisi ei rahulda, samuti ka uuemaid küsimusi ei käsita. Kuid täiendawa kirjanduse väljaandmisega loodame neid puudusi kõrwaldada.

Läinud õpeaasta üks iseloomulikumatel külgedel oli see, et kuulajate aktiivsus ja õpetööst osawõtmine wõrreldes eelmise aastaga üldiselt kaswas. See näitab huwi kaswamist parteilise õppuse wastu. Liikuwate parteikoolide kursusest wõttis keskmiselt 60—70 ja rohkemgi kuulajat osa. Need ei olnud küll kõik registreeritud kuulajad, waid pooled neist olid talupojad—«wabakuulajad». Niisugune suur osawõtt ei wõimaldanud enam korralikku tööd koolis, kool muutus miitinguks ja kaotas oma tähtsuse. Kuid see iseloomustab seda üldist tungi poliitilistele teadmistele, mis iseäranis külas walitseb. Küla hakkab poliitiliselt kaswama. Talupojale muutub poliitiline teadmine tarwiduseks, ilma milleta enam läbi ei saada. See seab tulewikus kaswatusöö ette palju suuremad ja wastutawamad ülesanded kui siamaani, eriti just praegusel silmapilgul, kus ühes poliitilise aktiivsuse kaswamisega pead püsti ajab ka wõõras ideoloogia. Wõitlus wõõra ideoloogilise mõju ja proletaarse õpetuse wahel on praegu külas põlewam päewaküsimus. Selle wõõra ideoloogilise mõju kaswamist märkis ka üleliiduline Eesti sektsioonide tegelaste konwerents: «nõupidamine märgib ära weel ühe puuduse meie kaswatuslikes töös—mitteküllaldase selgitusöö kodanlise ideoloogilise mõju wastu wõitlemises Eesti asundustes. Rea ajalooliste ja muude iseäralduste tõttu on Eesti talupoeg N.-Liidus alalhoidlik ja ta arenemist takistab Walgest Eestist sissetungi kodanline mõju, mis iseäranis tuntaw on piiriäärsetes rajoonides.

Kõik see näitab, et me oma tähelepanemise keskpunkti peame parteilise

kaswatusöö omadulise külje tõstmisele pöörama. Põhiülesandeks parteilise õppuse on ideoloogilise ja teoreetilise liini kindlustamine eestlaste seas Marxi ja Leninini teooria põhjal, wõitlus parteiwastaste kallakutega ja meie aktiivi kaswamine». Nende ülesannete teostamine oli läinud aastal parteilise kaswatusöö nurgakiwiks.

Parteilist õppust said 1926/27. a. kuni 1500 töölist ja talupoega. Leeningraadis ja teistes linnades wõttis kokku 408 kuulajat osa. Linnades töötawate koolide ja poliitringide arw ulatas 33-ni. Kuulajatest oli linnades parteilasi 61%, noorkommuniste—15% ja parteituid—24%. Üldine õpetööst osawõtjate arw ulatas 65—80%.

Maal oli 90 (eelmisel aastal kuni 60) mitmesugust parteilise õppuse üksust, neist 17 liikuwat parteikooli (eelmisel aastal 8); üldine kuulajate arw oli 1000 ümber. Kuulajate sotsiaalne koosseis maal oli ligi 80% talupoegi ja ülejäänud—nõukogude teenijad. Parteilise koosseisu järgi jagunesid küla ringides ja koolides õppijad järgmiselt: 12% parteiliikmeid, 44% noorkommuniste ja 44% parteituid. Osawõtmine õppusest maal oli 60—75%, kuid oli ka liikuwaid koole, kus osawõtmine saja protsendini ulatas.

Ruumi puudusel ei saa me siin üksikasjades juures peatada, samuti ei saa ka pikemalt neid puudusi käsitada, mis läinud õpeaastal õpetöös ette tulid. Peapuuduseks läinud õpeaastal oli meetoodilise juhtimise nõrkus. Koolide juhatajad olid suurelt osalt iseeneese hooleks jäetud ja sellepärast tuli ka meetoodikas wigu ning puudusid ette. Näituseks kirjutab üks liikuja parteikooli juhataja Siberist: «Grupedega aine läbitõõtamine ei õnnestanud. N.-Petshooras said kõik õpilased gruppidesse jaotatud ja iga grupe wanemaks waliti agaram seltsimees. Nendega wiisin wäiksed nõupidamised läbi ja andsin näpunäiteid, kuid see kõik andis wäga wähe tagajärge. Mõned töötasid paar jutuajamist läbi, siis wäiksid kõik kui unele. Kui küsisin, miks grupe ei tööta, siis oli wastus: «käisin asja pärast mujal, polnud aega». See oli «hea» õpetamisewiisi otsimine, kuid weel mitte õpi-

lastele wastaw worm. Niisugused «otsimise» ajajärgud on üldliinis juba möödunud. Meil neid veel tarwitatakse, sest et metoodilistes küsimustes maha oleme jäänud. Kuid peale paari jutuajamise läbitöötamist sai ka juhataja isegi aru, et see meetod tagajärge ei anna, sest ka nende agaramate seltsimeeste poliitiline tasapind oli nii madal, et nad teisi juhatada ei osanud. See näitab, et õpilaste aktiivsuse tõstmine peab teist rada käima; selle juures ei tohi unustada kuulajate üldist arenemise tasapinda. See on peaasi, mida juhataja oma kuulajate juures kunagi ei tohi tähelepanemata jätta.

Põhimetoodiks õppuses oli muidugi jutuajamine – westlus. Juhataja teeb väikse sissejuhatuse, seab üles jutuajamise peaküsimused, seletab, mida teatud jutuajamine peab selgitama ja mida sellest tuleb kuulajal õppida ning enesele selgitada. Aine arutamisel andis juhataja ainult üldiseid näpunäiteid, aitas ainult kuulaja rasketest kohtadest üle, kuid ei püüdnud seal juures mitte ise küsimust alguses ära otsustada. Meie ei tea, kuiwõrd seal juhataja õpetamise juures kohalist materjaali tarwitas, kas kuulajad selle materjali kogumisest osa wõtsid, et sel teel tarwilist isetegewust awaldada. Need küsimused on meie poliitilises kaswatusetöös alles uued; mõnes kohas tarwitatakse kohalise materjali kogumise meetodi, teises kohas teeb juhataja ise kõik. Metoodiline juhtimine ei ole veel nii tugew, et metoodika küsimusi igakülgsest arutada ja üles seada.

Missuguses seisukorras on meil propagandistlised jõud?

Propagandistide kaadri kaswamisega on algust tehtud. 17 liikuwa parteikooli juhatajast on pooled Kommunistilise ülikooli lõpetanud, teised paari aastase praktikaga üliõpilased ehk aktiwistid. Nõrgem on poliitringide juhatajate koosseis. Käesolewal suwel lõpetas Moskwas 9 kohalist aktiwisti kahekuulised vähemusrahwuste propagandistide täienduskursused. Need täienduskursused näitasid, et meie aktiiv külas just eestkätt teoreetilist ettewalmistust wajab. Nende teoreetiline багааш on wäike, kuna prakti-

ses töös meie lugemistua juhataja ehk õpetaja külas igasuguste küsimuste peale wastust peab andma. Ta poliitilise arenemise tasapinnast oleneb ka küla majandusline ja poliitiline arenemine ja selle edasiminekuks. Sellepärast ongi küla aktiivi kaswamine, ta teadmiste täiendamine üks suurematest küsimustest, millega meil eestulewal õpeaastal kokku tuleb puutuda. Aktiivi kaswamises, ta teoreetilises täiendamises peab sektsioonidele appi tulema Kommunistiline ülikool. Silmapilk nõuab, et me oma aktiivile igatewiisi appi peame tulema ja teda aitama leninismi sõjariista tarwitamist õppida.

II

Waatamata suurte raskuste peale, on partei majanduslikes ehitusetöös juhtimise kindlasti oma kätte wõtnud. Sotsialistilised olused meie rahwamajanduses kaswawad. Partei majandusepoliitika kindlustab meil ka edaspidi nende oluste kaswamise ja wõidu kapitalistiliste oluste üle. Praegu astub proletarne riik agarale kultuuralisele ehitusetööle. Mida enam tööliste ja talupoja materjaalne (aineline) seisukord paraneb, mida suurem ta ühiskondline aktiivsus on, seda suuremad on ta kultuurilised nõudmised, seda suuremat tähelepanekut ehitustöös nõuawad kultuura küsimused. Majanduse ümberehitamine uutele alustele ei ole mõeldaw ilma kultuurilise tasapinna tõstmiseta.

Kultuurarewolutsiooni küsimused on iseäranis terawad meie asundustes. Eesti tööliste ja talurahwa kultuuriline tasapind SNWLiidus arwatakse kõrgemal seiswat kui teda ümbritsewas rahwa hulgas. On see nii? Kirjaoskajate arw on, muidugi suurem kui teistel – wenelastel, ida rahwastel jne.

Põllumajanduse tehnika seisab ka osalt neist rahwastest kõrgemal. Kuid see ei tähenda veel, et eestlased kultuuriliselt nii wäga teistest ees seisawad. See, wõib olla, oli poolteist aastakümnet tagasi, sõis wiis sellest juttu olla, kuid nüüd on eestlaste kultuurilise tasapinna kõrgem seis, teistega wõrreldes, kahtluse all. See ajajooksul tekkinud waade oma kultuurilisest üle-

olekust muutub meile takistuseks, saab kammitsaks kultuuratöö juures. Küla wanem haritlastekiht, kes oma üleolekust weendunud ja sellep. teiste peale kõrgilt alla waatab, heidab kõrwale uued kultuura põhimõtted ja haarab kinni endistest kodanlistest kultuuratöö põhimõtetest ja seisukohtadest. Sel teel tungiwad wäikekodanlised kultuurharidusetöö wiisid meie lugemisetuppa, punasesse nurka: wõõras ideoloogiline mõju, millest me eespool kõnelesime, ei leia seal tarwilist wastupanekut, sest tihti langewad külategelased enda teadmata selle mõju alla ja teewad wõõrast kultuur-hariduslist tööd kui oma tööd.

Sellepärast muutuwad kultuuraküsimused Eesti asundustes üheks suuremaks küsimuseks meie kaswatusetöös. Kultuuralise ehitusetöö tähtsuse kaswamisega kerkib meie ette wastawate tegelaste kaswatamise küsimus. Tõuseb küsimus üles meie külaharitlaste koosseisust, ta tõöst klassilisest seisukohast wälja minnes, külategelastele proletaarilise arenemise wõimaluste kindlustamisest kultuuralisel wäerinnal jne. Nende küsimuste ümber keerleb wõitlus wõõra ideoloogilise mõju, wäikekodanluse omapärasuse ja proletaarse riigi wahel kultuurilises ehituses. Lähematel aegadel peab see wõitlus veel enam terawnema. Rahwuswaheline seisukord ergutab kõiki awalikke ja salajaid nõukogude wastaseid aktiivsele tegewusele. Walge Eesti agendid püüawad just kultuuraliste küsimuste wassimise teel omale poolehoidu ja pinda töötamiseks luua.

Meie seisame otsekohe ülesande ees, et kultuuralist ehitusetööd kindlalt juhtida, partei mõju sellel alal tugewamaks teha ja kindlustada. Siia maani oleme oma parteilises kaswatusetöös liig wähe tähelepanekut selle peale juhtinud, oleme mõttega harjunud, et see teise järgu küsimus on ja keegi teine seda teeb. Küsimused, mis kultuuratöös meie ees seisawad, oleks: 1) kultuuraküsimuste ülesseadmine proletaariaadi diktatuura tingimistes; 2) ideoloogilise wõitluse küsimused ja partei pealetungimine kodanlistele ning wäikekodanlistele püüetele ideoloogilisel wäerinnal; 3) kirjanduse küsimused;

4) rahwahariduse küsimused 5) praktilised küsimused enesearendamise alal jne.

Meie partei aktiiv linnas ja maal peaks nendesse küsimustesse süwenema, neid uurima ja nende ümber laialisi parteilisi ja parteituid hulke koondama. Sellel alal peame jõudu pingutama, et klassiwaenlaste wihaseid kallaletungimisi tagasi lüüa.

Parteilise kaswatusetöö omadulise külje tõstmisele asusime juba läinud aastal. Eestulewal õpeaastal peame seda tööd weel rohkem süwendama, üldparteilisi juhtnöõre ja otsuseid sellel alal oma tingimiste ja iseäralduste kohaselt ellu wiima. Wõitlus opositsiooniliste kallakutega sotsiaal-demokraatilise õpetuse leninismisse sissetoomisega — need küsimused seisawad suurte ülesannetena meie ees poliitilises kaswatusetöös. Leninismi kui proletaarse rewolutsiooni teooria õppimine tuleb teha parteiliikmete, kommunistilise noorsoo ja laialise tööliste ning talurahwa aktiivse peatülesandeks. See on teine põhiülesanne meie kaswatusetöös.

Keskkomitee üleskutse 1 juunist 1927. a. kõneleb sellest, et partei, proletaariat ja talurahwas Nõukogude - Liidus käesolewal aastal niisugusesse ajajärku astusid, mil Nõukogude - Liidu ette kogu omas suuruses tõusewad esimise töölisteriigi kaitse ja kindlustamise küsimused. Propagandatöös saab esimise järgu küsimuseks ettewalmistus N. - Liidu kaitse korraldamiseks. Meie peame oma kaswatusetöös neid juhtnöõre teostama, mis partei töölisteriigi kaitseisukorra kindlustamiseks andis. — Tarwis ettewalmistada riigikaitseks tõeliselt, kindlalt, enamliselt, mitte segadusse sattudes; ettewalmistada, õpetada kõiki partei liikmeid ja kogu töörahwast Liidus

Eesti sektsioonide peale langeb selles ettewalmistusetöös suur ja raske ülesanne. Rõhuw osa eestlastest, kes piiriääres elawad, saawad esimestena tulewase sõja koledusi tunda. Kaitsewalmis olemine wõib aga waenlase kallaletungimist takistada wõi selle kõguni wõimatuks teha. Meie ei räägi siin neist praktilistest ja kihutusetöö ülesannetest, mis riigikaitse kindlusta-

mise alal juba tehakse ja mis veel tegemata ja mida tahetakse teha. Nende ülesannete juure tuleme veel teine kord. Parteilises kasvatusetöös peame nende põhjuste tundmaõppimisele asuma, mis sõjahädaohu sünnitavad ja mis sõja möödapääsematuks teevad. Eestulewal õpeaastal tuleb palju suurema tõsidusega rahwuswahelise seisukorra uurimisele asuda, kui seda kunagi enne oleme teinud. Parteikooli programmid ja täiendawates seletustes programmi juure on ülesseatud põhiküsimused, mis koolijuhatajale näpunäiteks on selle aine käsitamise juures. Meie parteikoolide ja poliitringide juhatajad peawad üldised parteilised juhtnõõrid siduma selle osaga, mis walge Eesti rahwuswaheliste imperialistide käes mängib, nii Nõukogude Liidule kallaletungimise ettewalmistamise, kui ka sõja lahtipuhkemise korral. Eesti majanduslise ja poliitilise seisukorra uurimine, töölise liikumisega tutwunemine, talurahwa seisukorrast Eestimaal õige pildi saamine, Eesti walitsuse poliitika jälgimine Nõukogude-Liidu wastalise liidu loomises—niisugused on põhiküsimused, mis eesolewal aastal parteilises õppuses waja läbi wõtta. Parteiline õppus peab laialistes tööliste ja talurahwa kihtides selle aluspõhja looma, mille peale me tööliste ja talurahwa wõimu kaitsekorralduse ja oma walmisoleku loome. Eesti tööline ja talupoeg peab selgesti teadma, mis ta Nõukogude-Liidu purustamisega kaotab. Oma teadliku osawõtuga riigikaitse korraldamisest, nõukogude wõimu kindlustamisest aitame ka üle traataia rõhutud ja kurnatud töölisi ning talupoegi, kaswatame nendes lootust ja usku oma wabanemisse, tõmbame neid otsustawal silmapilgul oma ridadesse, mis me wõitu kindlustab.

Parteilise õppuse kaudu peame selle lihtsameelse arwamise ja hoolimata meeoleolu wastu wõitlema, mille järel sõjahädaohust rääkimist «diplomaatiliseks manöwriks» arwatakse. Selle juures öeldakse: «tihti kõneldakse sõjast, kuid sõda ikkagi ei ole!» Parteilise õppuse teel omandatud teadmised sõja tõsistest põhjustest, rahwuswahelisest seisukorrast, imperialistide omawahelisest õõrumisest, mis Liidule kallaletun-

gimist takistab, tulewad kohe kõigi kuulajate poolt rahwa hulka laiali kanda.

III

Parteilise kasvatusetöö organisatsioonilised küsimused 1927/28 õpeaastaks on keskkomitee otsusega 9 maist lõpulikult otsustatud. Partei õppuse sunduslikkus on maksew ainult nn. lühendatud ja noorsoo poliitkoolides, s. o. parteiliige ja noorkommunist, kes veel neid koolisi pole lõpetanud, peab tingimata neisse koolidesse astuma. Meil, Eesti asundustes, on liikuwa parteikooli lõpetamine veel sunduslik maal asuwatele partei- ja ÜLKNÜ liikmetele kes üldse neis koolides pole käinud. Muuseas kõneleb keskkomitee otsus 9 maist kindlasti selle wastu, et üht ja sama kuulajat, kui ta eelmisel aastal poliitringi wõi kooli ei lõpetanud, veel teist korda teiseks aastaks sama tüübilisse parteikooli saadetaks. Nii talitati paljudel kordadel ennemalt, nüüd paneb keskkomitee ette sarnast kaswatusewiisi lõpetada. Peale selle on veel jaatawalt otsustatud see küsimus, et kui mõni seltsimees täiealiste üldhariduslises koolis õpib ja seal juba ühiskonna teaduse aineid läbi wõtab, siis tal enam waja pole samal ajal parteikoolis wõi ringis õppida.

1927/28 õpeaastal on seega parteilise õppuse wabatahtluse põhimõte, peale esimese astme parteikooli ehk ringi, terwelt läbi wiidud. Algawal õpeaastal peaksime koolide organiseerimise juures hoolega tähelepanema esiteks, kuulajate isiklikka soowe, missuguses ringis wõi koolis keegi tahab õppida, ja teiseks, parteilist õppust nii korraldada, et see meie aktiwi teadmisi maksimaalselt tõstaks. Jämedalt wõetult kuuludub kahesuguseid soowe: ühed soowiwad oma tehnilist teadmist wõi kvalifikatsiooni tõsta (kirjaoskamine üldiselt), teised—partei teooria ja sotsiaalseid ning majanduslisi küsimusi uurida.

Esimistele organiseeritakse Leningradis õhtune parteikool, mis tööliste ja teenijatele alghariduse omandamist

ehk selle täiendamist võimaldab. Teistele tuleb organiseerida: 1) enesearendamise ringid (leninismi, partei ajalo, majanduseteaduse jne alal), 2) teiseastme parteikool, 3) liikuwad parteikoolid külas, 4) jookswa poliitika

ringid, 5) üksikute ainete tundmaõppimise ringid (kõrgemad ringid aktiivistidele). Need oleks 5 tüüpi poliitilise kaswatusetöö wormides tulewal õpeaastal nii linnas kui ka maal.

O. R.

N. Buhaarin

Meie rewolutsiooni iseloomust ja wõidurikka sotsialistilise ehitustööwõimalustest S. N. W. Liidus

(Järg)

Peale Kautsky ja Baueri pakub weel Parwuse ja Ströbeli seisukoht mõnesugust huwi. Esimese brosshüür („Töölisesotsialismus ja ilmarewolutsoon — kirjad Saksa tööliste“) sisaldab niipalju laimdust meie rewolutsiooni kohta, et waewalt küll alatumat tööd wõib leida: Kautsky walepärlid pole midagi Parwuse kaupmeheliku wõltsimisega wõrreldes. Ka oma 1905. aasta seisukohta seletab ta nii, nagu poleks ta siis sugugi sotsialistilisest rewolutsioonist rääkinud, waid ainult tööliste demokraatiast nii umbes... Austraalia demokraatia stiilis! Muidugi on see igatühele selge, et siin soow on Lääne-Euroopa kodanlise seltskondlise arwamise ees oma minewiku roorusepattusid andeks paluda, — nimelt selleks läks Farwusele Austraalia kuube waja.

Meie rewolutsioon pole selle naru-sema ülejooskiku arwates muud midagi kui maa okupeerimine rumala wäejooskute - soldatkarja poolt.

„Sotsialismuse teostamiseks läheb tööstuse arenemise ja tööliste klassi küpsuse wastawat astet waja.“¹ Ei seda ega teist pole Wenemaal nähagi, sellepärast pole sääl ka sotsialistilise rewolutsiooni teostamise ja sotsialismuse ehitamise wõimalusi. Enamlaste ajalooline ülesanne seisab selles, et sillaks olla mõnele Cäsarile, Bonapartele wõi teis-

tele samasugustele, mida mööda need wõimu juure tulewad. Niisugune on siis selle laimduse „kokuwõte“, mis ettewõtlik kaupmehelik Parwus meie rewolutsiooni kohta teeb, — Parwus, kes nii mitu korda õnnē on katsunud oma rikkiläinud kaubajätist meie poliitilisel turul maha müüa.

Mis eelpoolnimetatud teise autorisse, Ströbelisse puutub, siis, püüdis see oma waated meie rewolutsiooni kohta terweks teorialiseks „sisteemiks“ wäljaarendada ja kokku põimida.

Oma brosshüüris, mis iseloomustawat pealkirja kannab: „Mitte wägiwald waid organisatsioon“ ja kus Ströbel „Wene rewolutsiooni sisu“ küsimust käsitab, kuulutab ta, et kommunistlisest proletaarsest rewolutsioonist rääkida-tühi loba on, sest et meie rewolutsiooni peatõesjaks talupoja eraomanduse kindlustamine olewat, aga talupoja eraomanduse kindlustamine ongi see, mis kõik otsustab, mis meie rewolutsiooni iseloomu kindlaks määrab. Kes sellest aru ei saa, pole marxist, — see on „kommunistiline naroodnik“, — nii nagu meieaja keeles nimetatakse. Lõpuks seob Ströbel enamlust bakunismusega.

„Kui enamlased omale ette kujutasidki- kirjutab H. Ströbel edasi, et Wene talurahwast propagandaga (Zureden) ja sundimisega wõimalik on tõsise kommunistluse ja kommunistl. walmistamise wiisi poole wõita. siis näitasid nad sellega weel kord, et nad wana, endise Wene rewolutsiooni õpe-

¹ Parwus, „Der Arbeitersozialismus und die Weltrevolution. Briefe an die deutschen Arbeiter“. Berlin, 1919, S. 15.

tuse tüübliste ettekujutuste wangis on, mis bakunismuse omapäraseks peatundemärgiks on¹.

Talupojad... teewad umbes 7/8 Nõukogude-Wenemaa elanikkude arwust välja. Nende arw ja majandusline tähtsus otsustabgi lõpuks terve rewolutsiooni saatuse! Kui palju unistawat ettekujutust (fantaasiat) ja kui palju pimedat usku (fanatismust) imede sisse peab niisugustes tingimistes olema, et Wene rewolutsiooni kommunistlikeks pidada nii sisemise iseloomu kui ka ta lõpuliku tagajärje põhjal.²

Mitte sotsialismust ei ehitata Wene enamlased waid wäetawad maapinda uue kapitalistlike korra kaswamiseks,—niisugune on rahwuswahelise sotsiaaldemokraatia lõpua-naliis meie rewolutsiooni kohta.

Wenemaa, kus kapitalistlised wahekorrad alles walmimata, see on weel pool-aasialik maa, kus wastawad klasside wahekorrad talupoegade kolossaalses (ääreta suures) arwulises ülekaalus wäljenduwad; proletariaat ujub nagu kärbes selles talupoegade piimas, ja kui see proletariaat-kärbes elewandi-talupoja wastu seada, siis ei suuda ta mingisugust kommunistlist rewolutsiooni teha. Talupoegade kaalupomm wajutab ikka tugewamini, ja see kaalupomm otsustabki meie rewolutsiooni iseloomu küsimuse. Ja ükskõik mlssugused näokatepidu riided Wene rewolutsiooni aktiivsed tegelased ka selga ei paneks, missuguseid hüüdsõnu nad ka esile ei tooks, mis nad ka välja ei mõtleks: lõpuks, nii ehk teisiti, otsustab ikka talurahwas selle küsimuse. Terve rewolutsiooni ainukene mõte on ju talupoegade eraomanduse kindlustamine. Talurahwa rewolutsiooni objektiivne mõte pole muud kui talunikkude feodaal-kammitsatest wabastamine. See määrabgi Wene rewolutsiooni kodanlike iseloomu ära. Niisugune on siis meie rewolut-

siooni hindamine rahwuswahelise sotsiaaldemokraatia poolt. Nüüd pole siis ka üleliigne meie kodumaalastest, Wene wähemlastest, silmad üle lasta. Need arutasid umbes niisama nagu nende Lääne-Euroopa ametiwennadgi. Wõtame kas wõi niisuguse Wene vähemluse klassiku nagu Georgi Walentiinowitsch Plehhanow, kes teoreetiliselt nende seast kõige järjekindlam oli. Temale omases stiilis, „raamatuliku lihtsusega“ meie rewolutsiooni iseloomu hinnates, kirjutas ta: „Marx ütleb väga selgelt, et teatud walmistamisewiis ei wõi oletatawa maa ajalooliselt näitela-walt enne lahkuda, kui ta walmistamisewiiside arenemist takistama hakkab. Küsitakse, kuidas on lugu siis Wenemaa kapitalismusega? On meil põhjust kinnitada, et ta laul juba lauldud on, s. o., et ta nii kõrgele astmele on tõusnud, kus ta enam maa walmistamisewiiside arenemisele kaasaidata ei saa, waid koguni ümberpöördukt seda arenemist takistab? Wenemaa ei kannata mitte üksi selle all, et siin kapitalismus on, waid ka selle all, et meil kapitalistline walmistamisewiis puudulikult arenenud on. Seda ümberlukkamata tõde pole weel kunagi üksigi Wene inimene, kes ennast marxistiks nimetab, ümber lükata püüdnud.“¹

Aga oma awalikus kirjutas Petrograadi tööliste 28. okt. 1917. a: tõi Plehhanow ka teisi põhjendusi ette. Siis kirjutas ta: „Meie riigi elanikkudest ei tee proletariaat mitte enamuse waid vähemuse välja, kuna ta diktatuurina ainult sel korral wõib tagajärjerikkalt läbi wiia kui ta enamuses oleks. Seda ei hakka üksigi tõsine sotsialist eitama.“²

Ehk jälle kord juba meeletuletatud P. P. Maslowi, endise ortodoksaalse (õigeuskliku) vähemlase arwamine selle küsimuse kohta: „Wenemaa tööliste-klass ei wõi sellepärast walmistamise organiseerimist oma peale wõtta, et ta enesest elanikkude vähemuse kujutab.

¹ Heinrich Ströbel, „Nicht gewalt, sondern Organisation“. Berlin, 1921, Verl. „Der Firm“. S. 12.

² Sealsamas, lhk. 13.

¹ Г. В. Плеханов. „Год на родине“. Полное собрание статей и речей 1917—1918 г.г., в двух томах. Изд. Поволоцкого и Комп. Паррж, 1921. Т. I. стр. 26.

² Sealsamas. Т. II, стр. 226.

Teised klassid on arwuliselt koguni suure ülekaalus.“¹

Ehk teises kohas: „Arenew rewolutsioon on kodanline rewolutsioon, s. o. niisugune, mis kõik kapitalistlike korra alused alal hoiab. See rewolutsioon võib aga ühes sellega ka sotsiaalne rewolutsioon olla. Ja saabgi paratamata niisugune sotsiaalne rewolutsioon olema, mis enesega majandusliste wahekordade tuntawa edusammu kaasa toob, mitte walmistuse organiseerimise piirides, waid rahwusliste kasude jaotamises mitmesuguste klasside wahel (näiteks, töölised hakkawad natuke rohkem palka saama, talupoegadel tuleb pisut vähem maksusi kanda jne).“²

Nii kirjutasid vähemluse tähtsamad teoreetilised jõud, nende paremad ideoloogid juba rewolutsiooni algul, meie rewolutsiooni kui tarwilikku ja paratamata kodanlist rewolutsiooni iseloomustades.

Sellest võib juba ette näha, et ühes sündmuste arenemisega, kui enamlaste walitsus ikka tugewamaks läks ja proletariaadi diktatuura eelwägi ennast weel kindlama tundis olewat, siis lõpuks wastaste leerist ka teised wiisid pidid kõlama. Ja nii oligi. Jkka jonnakamalt ja sagedamini hakkasid wiisid enamlaste paratamata ümberkaswamisest kuulduma.

Kui enne waljult ja terawalt meie paratamata läbikukkumisest, enamluse hukkumisest lauldi, siis wõeti teisel ajajärgul, tähele panes et enamlased kindlalt wõimul püsiwad, uus noot ja ikka waljumalt ja waljumalt hakkas uus wiis kõrwu kostma: enamlaste seisukord läheb küll kindlamaks, kuid nad ise pole enam endised; enamlased tugewnewad, kuid nad kaswawad talurahwa loodusjõu, ümbruse mõjul ümber. Ja teisiti ei wõinudgi see olla: kes meie rewolutsiooni kodanlist iseloomu tunnistab, see pidi loomulikult enne nõukogude tugewnemist proletaarse riigipõõre

kokkulangemise üle huluma, aga peale tugewnemist mõõdapääsematalt meie ümberkaswamist jutlustama.

Selle noodi järele laulis haruldaselt hästi Daalin, üks tähtsamatest vähemlastest üleüldse ja wäljasurewa vähemluse teoreetikutest eriti. Oma raamatus „Pärast sõdasid ja rewolutsioonisi“ kirjutab ta: „Waja on sündmuste tähendust mõista, waja näokattepiduriided maha kiskuda. Waja on wärwid ja puuder maha pesta; mitte sõnade, waid tegude järele on waja otsustada; mitte püüete, waid tagajärgede järele. Waja on rewolutsiooni objektiivsest mõttest aru saada.“¹

See „objektiivne“ mõte seisab aga selles: „See rewolutsioon, mida Wenemaa juba wiendat aastat (kirjutatud 1922. a. N. B.) läbi elab, oli ja jääb algusest lõpuni kodanliseks rewolutsiooniks“². Küsitakse: „Miks kommunistlisel rewolutsioonil niisugused tagajärjed on?“ Ja antakse wastus: „Selle pärast, et talurahwa huwid kogu poliitika saatuse äramäärajaks olid“³.

Selles küsimuses on huwitaw juba eelpoolnimetatud Lieberi, selle täiswerd äärmise parempoolse vähemlase seisukoht. Kuulake, mis Lieber ülemalpoolnimetatud raamatus, oma mõtteid sotsialismuse wõimatusest Wenemaal üleüldistades, kirjutab:

«Meile «ümberrõppimata» sotsialistidele on selge, et sotsialismus kõige esmalt neil maadel võib teostatud saada, mis kõrgemal majanduslise arenemise astmel seisawad. — Saksamaa, Inglismaa, Ameerika — waadake need on maad, kus esimises järjekorras suurte, wõidurikaste sotsialistlike liikumiste jaoks aluspinda on (tähendab et siis Ameerikas on «kõige esmalt» «wäga suurte wõidurikaste sotsialistlike liikumiste» jaoks pinda! N. B.) Alles mõni aeg tagasi arenes meil wastupidise iseloomuga teooria. Selles teoorias ei ole meile, wanadele Wene sotsiaali-

¹ П. Маслов. I с., стр. 143.

² Sealsamas, lhk. 142.

¹ Д. Далин, „После войн и революций“. Изд. „Грани“, Берлин, 1922 г., lk 10.

² Sealsamas, lk 7.

³ Sealsamas, lk 13.

demokraatidele, midagi uut; seda teooriat esitasid Wene naroodnikud oma wõitluse esimeste marksistide wasta.»¹

Kõigest sellest on näha, et enamlus naroodnikute teoria on, mille wastu wõideldes Wene marksismus välja arenes. (Siin kohal ei sa «uuemaid» etteheiteid «komm. naroodnikluse» üle meele tuletamata jätta!) Kuid ka sellest on meie «mõttetargale» wähe. Waja weel kompromiteeriwam pitsat enamluse esitajate otsaesisele wajutada. Naroodnikutest on Lieberile wähe. Sellepärast «süwendab» ta oma waatepunkti ja kirjutab: „See teooria (enamluse teooria. N. B.) on wäga wana: ta juured peituwad — slaawluses“².

Omapäraselt, kuid samas põhistiilis otsustas meie rewolutsiooni iseloomu küsimust A. Bogdanow. Enamlased wõtsid wõimu, kodanluse sõjajärgelist nõrkust kasutades, sest wiimane (kodaanus) oli pankrotti jäänud. Wõimuwõtmist, mis soldatkarja abil sündis, ei mõi mingil tingimisel sotsialistliku rewolutsiooni alguseks pidada: proletariaat pole weel küllalt sotsialismuse jaoks küps, talupojad on weel enamuses. Sellepärast ei ole see riik, mida enamlased loowad, mitte tööliste

¹ М. И. Либер, I, lk 16.

² М. И. Либер, I, lk 17.

Lugeja näeb et isand Lieber enamlaste seisukohta selles küsimuses moonutab, — ühte küsimust, kes enne algasteise küsimusega — rewolutsiooni tüübi kõrguse üle ära segades. Imperialistiline wäerind oli meil enne läbi murtud ja proletariaat wõttis wõimu ka ennem, mis suurel määral Wene kodanluse nõrkusest oli tingitud. Teisest küljest on aga meil meie maa tehnika ja majanduslike arenematusette tõttu raskem ehitada. Seda kõike on enamlises kirjanduses enam kui üks kord selgitatud Kriipsutame alla, et «uuemad» arutamised «rahvuslike piirdumise» üle oma wäpraid eelkäijaid Ströbeli, Lieberi ja Ko. ülesastumistes leiawad. Enamlaste «slaawlus» — see on aga weel raswasemalt ja «mõjuwamalt» öeldud! Kuna isand Lieber meid juba slaawimeelsete süles näeb, süüdistab isand Tshernoff meid koguni nii nimet. «maksimalistide» (üks sots — rewol. pahema tiiva wool) ideede omandamises, warastamises. Wene naroodnikud-maksimalistid kujutasid prohwetlikult juba ammu ennem peaaegu kõiki suuremaid enamlaste katseid ette.» (В. Чернов, «Конструктивный социализм», Т. I. Прага, lk 162.

riik. Se on tehnika - organisaatorite kihi, haritlastekihi, riik, kellest nüüd klass kujunes. Kui enamlaste subjektiivsetes püüetes niisuguse walitsuse loomist ka ei olnudgi, objektiivselt seisab aga nende osa selles, et alapärast riiki ehitada, mille eesotsas rewolutsiooni tules lõpulikult wäljakujunenud uus klass seisab. Ametnikulik-bürokraatlike ümberkaswamise teel muutuwad ka proletariaadi hulgast välja tulewad elemendid hariikkudeks uue klassi osadeks. Sotsialismuse objektiivne wõimatus, läbiwiiatus, ütles ka siin oma otsustawa sõna, waatamata rewolutsiooni käigu agentide isiklike unistuste peale.

Nimetamisewäärt on weel Basarow, kes Bogdanowiga tihti kirjanduslike kaõsikutena üles on astunud ja kes niisama meie rewolutsiooni sotsialistlike iseloomu tunnistamisega ei saa nõus olla. Tema sõnade järele paistab meie rewolutsioon alnult enamlaste deklaratsioonides sotsialistlisena, tegelikult aga eraldab terve kuristik neid deklaratsioonide tõelisest elust, niisugune kuristik, mida proletariaat ühe aastasajaga täita ei jõua¹)

Niisugune on siis üleüldiselt meie rewolutsiooni hindamine Wene oportunistlike sotsialismuse, eestkätt wähenlaste, pool. Kokkuwõetult seisab ta selles, et meil kapitalistlike wahekorrad weel küpsed pole; et riigis jõududewahekorrad proletariaadile suurel määral kahjulik on; et talunik meie rewolutsiooni iseloomu ära määrab; kas nii wõi teisiti, kas enamlaste partei kaudu wõi parteist mööda, kas partei algatusel wõi partei tahtmise wastu, kas partei walitsuse tüüri hoidmisega ja seal ümberkaswatamisega wõi jälle ta kukutamise teel — ükskõik missuguste nimetatud abinõudega — rajab uus kapitalism meie rahwa talupoegadest enamuse peale toetades, endale teed. Niisugune on sotsiaal-demokraatia teooria meie rewolutsiooni iseloomu küsimuses, ehk, mis üks

¹) Wt. Базаров,

ja seesama, sotsialismuse ehituse võimaluste üle meie maal.

Sellega oleks siis enamluse arwustamine selles küsimuses mitte enam laste poolt läbi wõetud. Nüüd on järg selle arwustuse käes, mis mitmesuguste meie oma parteis asetleidwate woolude ja kallakute poolt ette tuuakse.

Wiimase arwustajate liigi läbiwaatamist on kõige kohasem Trotskist alata, pealegi on Trotski arwustus nii kárarikas ja pealetikkuw, et see kõigile on meele jäänud. Siin on küllalt paarist kohast, mida nii mitu korda kirjanduses ette on toodud ja mida selleks waja on, et eelpooltoodud arwustajatega wõrrelda.

(Järgneb).

Hiina revolutsiooni arenemisest

Kominterni täidesaatekomitee VII laiendatud täiskogu (1926. a, lõpul) märkis ära kolm arenemiseastet Hiina revolutsioonis. Esimesel astmel oli tähtsamaks teguriks rahvuslik kodanlus ja kodanline intelligents. Teisel astmel ilmub töölisklass ajaloo näitelavale, kus ta esimese järgu osa hakkab etendama. Proletariaat astub ühendusesse (teeb bloki) talurahvaga, kes oma huvide eest võitlusesse astub; selles blokis on ka linna väikekodanlus ja osa kapitalistilisest suurkodanlusest.

Edasi ütleb Kominterni resolutsioon sõna-sõnalt:

„Praegusel silmapilgul on liikumine kolmanda järgu läweni jõudnud ja seisab klasside uue ümberpaigutamise eel. Sel arenemiseastmel astub veel tugevama revolutsioonilise iseloomuga blokk liikumise edasilükkawa jõuna ette, proletariaadi, talurahva ja linna väikekodanluse blokk, kuna samal ajal suur osa kapitalistilisest suurkodanlusest liikumisest välja langeb... Sel astmel saab proletariaat ikka enam liikumise hegemooniks (eestvõtjaks)“.

Revolutsioonilise liikumise peaküsimuseks tunnistas see täiskogu agraarrevolutsiooni läbiviimise. („Kantoni rahwavalitsus ei jaksa võimu oma käes pidada ja revolutsioon ei saa täielikku võitu väljamaa imperialismist ning Hiina tagurlusel, kui rahvuslise vabastuse asja agraarrevolutsiooniga mitte

üheks ja samaks küsimuseks ei tunnistata“, öeldakse resolutsioonis) Täiskogu tegi Hiina kommunistilisele parteile ülesandeks ühes Gomindaniga (Kuomintangiga) talurahvast agraarrevolutsiooni tõmmata, sealjuures ülesandeks seades, et „kaugeleulatavat rendialandust“ läbi viia, maksusid ära kaotada, mis talurahva peale koormatud (asemele pannes progressiivset põllumajandusemaksu), kloostrite, kirikute, militaristide (tagurliste kindralite), mõisnikkude, kompradoride¹ maad konfiskeerida, mintuanidelt (mõisnikkude miilsalt) sõjariistad ära võtta, talurahvas sõjariistu panna jne.

Edasi näitas resolutsioon, et kommunistid Gomindanist välja astuda ei tohi, vaid seal võitlust peavad pidama parempoolsete vastu ja kõikuvat keskrühma arvustama. Peale ülesannete, mis komm. parteile töölisklassi seisukorra parandamise jne alal ära tähendati, näitas täiskogu, et tarvis on rahvuslik-revolutsioonilist sõjaväge, iseäranis hiljuti militaristide poolt üle tulnud väeosasid, poliitiliselt kasvatada, neis

¹ Kompradorid — Hiina kaupmehed, vaheltsahkerdajad, kes väljamaa pankades, kaubamajades jne töötavad, vahemeheks olles väljamaa asutuse ja kohaliku turu vahel. Sagedasti on nad väljamaa pankade ja kaubamajade osanikud. Harilikult nimetatakse kompradorideks Hiina suurkaupmehi. Poliitiliselt on see Hiina kodanluse kontrrevolutsioonilise kiht.

Gomindani ja komm. partei kollektiivid luua, tööliste ja talurahva hulki sõjaväele lähendada, nii et need hulgad sõjaväge ta võitlustes toetaksid ja see toetus sõjaväele võitudeks tarvilik tunduks.

Järgnevad sündmused näitasid, kui õieti Komintern arenemisekäiku ette nägi. Tschang-Kai-Schi (Tschiang-Kai-Schek), kes juba 1926. aasta märtsikuul esimest korda kontrrevolutsioonilist pööret katsus toime panna, leidis pärast Schanghai äravõtmist, mis just sealsete tööliste seesmisel toetusel sündis, paraja aja täiesti nende parempoolsete gomindanlaste leeri asuda, kes juba ennem pahempoolsetest lahti saada tahtsid. Kuna neil võimalust polnud pahemat tiiba Gomindanist välja heita (parempoolsed olid viimsel kongressil vähemuses), löid nad Gomindanist lahku. Sellega jõudis Hiina revolutsioon kolmandale astmele, millest Komintern mõni kuu enne seda kõneles. Suurkodanlus läks enamasti kontrrevolutsiooni leeri. Hankou valitsuse toeks jäi tööliklass ja talurahvas (niipalju kui see juba revolutsioonilisesse võitlusesse oli astunud) ühes linna väikekodanlusega. Ainult väike osa suuremast kodanlusest jäi veel ühisesse väerinda pahempoolse Gomindaniga ja kommunistlike parteiga.

Nagu teada, sai ka Gomindani pahem tiib, vähemalt suurem osa pahempoolseid, varsti revolutsiooni äraandjaks. Talurahva revolutsiooniline liikumine (mõisnikkude ja teiste kurnajate maade äravõtmine, nende sõjariistus jõu vastu võitlemine külas), aga niisama ka töölisliikumise suurenemine ja kommunistlike partei mõju kasvamine ajas kodanluse kabuhirmu. Kõigepealt lõi revolutsioonilisest liikumisest lahku tagurline ohvitserkond, kes siitamaani end rahvuslik-revolutsioonilise liikumise poolehoidjaks nimetas ja enam ehk vähem Hankou valitsuse sõna kuulas. Algasid kontrrevolutsioonilised ülestõusud valitsuse vastu. Valitsus oli nahkne ja lõdev (umbes nagu Kerenski valitsus 1917. a.). Ta kõhkles ja ei julgenud ega tahtnud vastuhakkajaid kindla käega maha suruda; osa valitsusest tundis ülestõusjatele algusest peale kohe kaasa.

Juunis-juulis läksid kontrrevolutsiooni poole üle n. n. rahvaväe marshal Fõn-Jui-Sjan ja Hankou vägede juhataja Tan-Schen-tshi. Fõn leppis Tschang-Kai-Schiga kokku—ühise väljaastumise asjus pahempoolse Gomindani ja kommunistide vastu; ta nõudis Hankou valitsuselt „Gomindani vabastamist kommunistide surve alt“, teiste sõnadega—võitlust klassiteadliku töölisliikumise ja revolutsiooni vastu. Suurem osa Hankou valitsuse liikmeid, eesotsas Van Tin-veiga, muutsid teatavasti järsult oma poliitikat ja kuulutasid verise sõja komm. parteile ja kõigile revolutsioonilistele proletaarlastele. Ainult väike osa pahempoolsetest Gomindani liigestest jäi truuks senisele lipukirjale. Van Tin-vei hakkas, nagu seda Tschang-Kai-Schi juba varem oli teinud, korruga tõendama, et kommunistid Sun Jat-seni kolme põhimõtet (rahvuslus, demokraatia, sotsialism) ei tunnista, et nad Gomindani „lõhuvad“ ja et nad sellepärast kõigilt vastutavatelt kohtadelt tulewad kõrvaldada. Nagu teame, algas Hankou territooriumil peagi samasugune terror nagu Tschang-Kai-Schi võimupiirkonnas. Tegelikult sündis õige pea ühine väerind Fõn-Jui-sjani, Nankini (Tschang-Kai-Schi) ja Hankou valitsuse vahel.

Hiina kommunistlike partei juhtiv keskköht ei suutnud sel silmapilgul küllalt järjekindlat revolutsioonilist joont pidada. Juba varem võis parteis, mis üldiselt, oma nooruse peale vaatamata, üsna õieti võitles, mõne keskkomitee liikme juures eksivaateid märgata. Nii leidis mõni neist, et veel aeg ei ole revolutsioonilist liikumist talurahva hulkades laiendada ja süvendada, vaid et enne rahvuslik vabastusvõitlus kodanlusega üheskoos tuleb lõpule viia. Nüüd, kriitilisel silmapilgul, ei astunud kommunistlik valitsuse liikmed mitte otsustavalt Gomindani tegelaste äraandmise vastu välja, vaid nad „läksid puhkusele“, nagu näit. kommunistlik valitsuse liige Tan-Pin-sjan oma valitsusest tagasiastumise teadaandes ütles. Kontrrevolutsiooniline pööre õnnestas Hankous, teatavasti, väga kergelt. Alles hiljem astusid mõned pahempoolsed kindralid Nantshanis ja mujal välja, et

töeliku tööliste ja talurahva valitsuse maksmapanemise eest võidelda

Schanghai suurstreigi ajal (1925. a. suvel) oli väga raske ette näha, et paari aasta vältel kogu Hiina töölisklass ja talurahva suured hulgad laialisesse revolutsioonilisesse liikumisesse jõuavad. Nüüd, pärast tervet rida revolutsiooni võituseid, siis—äraandmisi ja kontrrevolutsiooni poole ülejooksmisi, oleme sinnamaale jõudnud, kus kodanlusel kui rahvuslik-revolutsioonilisel jõul Hiinas kriips peale on tõmmatud. Veel kõnelevad ta kindralid võitlusest väljamaa imperialismi ja Hiina militaristide (Tschan Tso-lini j. t.) vastu, veel kestavad võitlused „põhja“ ja „lõuna“ vahel, ent tegemist on siin isekeskis tülitsevate kindralitega, kellest igaüks suuremat suutaht ahnitseb, mitte aga enam rahvahulkade vabadusevõitlusega. Tööliste ja talurahva hulkadega ei ole Hankou, Nankini ja teistel „rahvavalitsustel“ ning nende kindralitel enam midagi ühist; nad võitlevad tööliste ja talurahva revolutsioonilise liikumise vastu, töölisklassi eelväge — kommuniste — ja isegi pahempoolseid gomindanlasi armuta maha tappes.

Mis saab siis nüüd edasi? Küsib iga klassiteadlik tööline. Millest see tuleb, et Hiinas revolutsioon korraga niisugusesse—ummikusse on jõudnud?

ÜK. (e) P vastasrind, kes läinud kevadel Hiina küsimusega hakkas tegemist tegema, seletab teatavasti, et revolutsiooni lüüasaamine Kominterni vigade tagajärjel tulnud. Kui vastasrinna kõiksugused kahe-tooli-vahel-istumised kõrvale heita, kus ta oma süüdistused nõnda segaselt ette toob, et neist võimata on vastasrinna poliitilisest liinist aru saada, näeme kahte suuremat „viga“, mis Komintern vastasrinna tõenduse järele Hiina revolutsiooni juhtimises olewat teinud.

Esiteks, Komintern ei olla sündmuste arenemist õieti ette näinud ja ei olla kõiksuguste äraandmiste vastu ettevalmistatud olnud, et neid ära hoida. Teiste sõnadega, Komintern usaldas kindralisi, usaldas kodanlisi Gomindani juhte, kes revolutsiooni ära andsid: kevadel jooksis kontrrevolutsiooni poole üle Tschan Kai-Schi, suvel Fõn Jui-sjan ning Tan

Schen-tshi ühes Hankou valitsusega, mille eesotsas Van Tin-vei oli. Teatavasti vastab see süüdistus kõige vähem tõele: Komintern, nagu nägime, hindas väga õieti nende kindralite ja „revolutsionääride“ truudust Hiina töörahva asjale ja andis Hiina komm. parteile täiesti õiged juhtnõõrid, kuid ük s asi on sündmusi õieti ette näha ja õige võitlusetee kätte näidata, hoopis iseasi aga—need õiged näpunäited elusse viia. Vene revolutsioon ei võitnud 1905. aastal, kuigi enamlaste hüüdsõnad ja vaated selle revolutsiooni ning ta kandvate jõudude peale õiged olid. Ometi oli siin võrdlemisi tugev töölisklass ja revolutsioonilist liikumist juhtis vilunud töölispartei eesotsas sms Leeniniga. Hiina töölisklass on (kui rahva arvu silmas pidada) mitu korda nõrgem, kui ta 1905. a. Venemaal oli. Kommunistiline partei asutati alles 1920. a., ja 1924. a. oli tal alla 1.000 liikme—450 miljoni elaniku kohta. Partei, kus määratu enamul liikmetest alles viimse aasta jooksul organisatsiooni astunud, kus „vana kaardiväge“ õieti olemaski pole, peab revolutsioonilistes võitlustes palju õppima; mõnigi ülesanne, mis olevates tingimistes iseenesest vast lahendamata pole, ei leia õiget otsustamist. Hiina komm. partei sai terve rea küsimuste otsustamisega rahuloldavalt toime, kuid pole ime, et mõned ta juhid kõige raskemal silmapilgul, nagu seda Hankou valitsuse ülejooksmine kontrrevolutsiooni poole oli, ülesannete kõrgusel seista ei suutnud. Kõige õigem juhtimine ei kindlusta veel võitu; võiduks on tarvis kohaseid tingimisi. Praegusel korral võib jutt olla ainult üleüldistest juhtnõõridest, mida Komintern andis. Niisugust suurt liikumist, nagu seda mitmesaja miljoni suuruse rahva revolutsioon on, ei saa kaugelt kesk-kohast üksikasjaliselt juhtida. Üksikasjad tuleb koha peal, Hiinas, ära otsustada.

Kas vastasid Kominterni direktiivid (juhtnõõrid) tõelikkudele Hiina liikumise oludele, muuseas, kas oli õige, et rahvuslist kodanlust tuli võitluseks imperialistide vastu ära kasutada? Igas võitluses peab oskama manööverdada, loovida. Need väejuhid, kes kuni käes-

oleva aastani rahvuslik - revolutsiooni-
liste sõjavägede eesotsas seisid, need
kodanlased, kes kuni viimse ajani võit-
lust imperialismi vastu pidasid, olid
kahtlemata rahvuslik-revolutsioonilises
võitluseväerinnas. Oleks lihtsalt lollus
olnud neid selles võitluses takistada.
Kindral Tschan Kai-Schi meelsus oli Kominternil teada, iseäranis pärast 1926. a.
väljaastumist, kus ta kommuniste arre-
teerida katsus. Kuid see kindral pidas
võitlust Põhja-Hiina militaristide vastu
(suur põhjasõjakäik, mis Hankou,
Schanghai ja Nankini äravõtmisega lõp-
pes). Oma parempoolse meelsuse ja dik-
taatori iseloomu peale vaatamata valas
Tschan kai-Schi vett revolutsiooni veski
rattale. Sellepärast oli Kominterni liin:
Tschan Kai-Schi sõjakäiku mitte segada,
teda ses võitluses toetada, ent tema tõe-
likku iseloomu paljastada ja samal ajal
komm. parteid ning pahempoolset Gomindani
organiseerida, et jõuda luua, mida selle
kindrali võimupüüetele vastu
seada. See liin oli kahtlemata õige.
Tschan Kai-Schi andis militaristidele
ränga ho. bi. Siis arvas ta paraja aja
tulnud olevat, et kontrrevolutsioonilist
pööret toime panna. See õnnestas tal
Nankinis, Schanghais ja Kantonis; Han-
kous aga jäi mõneks ajaks revol-
utsiooniline valitsus (pahempoolsetest
gomindaanlastest ja kommunistidest)
püsima. See valitsus andis töölikklassile,
muuseas Hiina kommunistlikele parteile,
võimaluse avalikku organiseerimistööd
teha. Ta käis enam-vähem käsikäes
komm. parteiga. Oleks rumalus olnud nii-
suguse valitsuse vastu võidelda, kuna see
valitsus (kui pahempoolse Gomindani
valitsus) hulkades lugupeetud oli. See
valitsus pani kahtlema, kui kaua ta
püsida suudab, kui kaua ta tööliste ja
talurahva liikumist vabalt areneda la-
seb. Kuid sellest valitsusest „üle hüpata“,
teda enne kukutama hakata, kui ta
ennast laialiste hulka silmas veel ära
ei olnud reostanud, oleks käega kat-
sutav viga olnud. Kominterni juhtnõr
oli: seda valitsust talurahvahulka
revolutsiooni arendamiseks ja nii töö-
likklassi kui talurahva organiseerimiseks
ära kasutada, ühtlasi töölistest ja tead-
likkudest talupoegadest ustavad sõja-
väeosad luua.

Sündmustekäigu kiire arenemine viis
ka Hankou valitsuse kiirelt tegelikkude
revolutsioonikägistajate leeri. Kontr-
volutsiooni algatajateks olid kindralid
ja üldse ohvitserkond. Neile, kes Hiina
olusid ainult Venemaa mõõdupuuga
mõõdavad, näib, nagu oleks selles viga,
et kindralitel korda läheb sõjaväge
revolutsioonivastases võitluses ära ka-
sutada. Siin ei tohi unustada, et Hiina
sõjavägi palgaline on ja et ta
kindrali kui peremehe või ettevõtja
käsitada seisab. Nii on see seni kogu
Hiinas, nii Tschan Tso-linil kui ka
Lõuna-Hiinas. Gomindani (ja kommu-
nistide) poliitiline töö sõjaväes andis
soldatitele juba pisut teadvust, kuid
siiski on see sõjavägi üleüldiselt sõna-
kuulelik sellele, kes talle palka mak-
sab. Soldatid (suurelt osalt endised
talupojad, kes viletsusesse langenud)
on elukutselised sõjaväelased. Klassili-
selt lumpenproletaarilased (põhjakiht), on
nad valmis nii militaristliki kui „revol-
utsioonilisi“ kindralisi teenima, ja pal-
jud neist rändavadki ühest leerist teise,
endale kergemat ja kasulikumat teenis-
tust otsides. Sellest järgneb, et siin
mitte nõnda lihtne pole sõjaväge kind-
rali mõjust vabastada. Siin ei saa näit.
komissaril seda mõju olla, mida puna-
väes nägime. Ka tööliste ja teadlik-
kude talupoegade sõjaväkke koonda-
mine ei ole Hiinas nõnda kerge, nagu
seda N. Venemaal nägime. Hiina töö-
rahvas on harjunud sõjaväes oma vaen-
last — riisujat ja kurnajat — nägema,
sest igal kindralil oli sõjaväge ka seks,
et rahvalt maksusid välja kloppida,
politseinikkude kohuseid täita jne. Selle-
pärast ei taha tööline ja talupoeg
seal vabatahtlikult sõjaväkke astuda.

Töelikkude revolutsionääride tööta-
mine Hankous mõne kuu vältel andis
siiski tagajärgi. Seda näeme sõjavägede
vastuhakkamisest kontrrevolutsioonilise
pöörde puhul, iseäranis paari diviisi
väljaastumisest väeülemate Le-Tini ja
Ho-Luni juhatusel. Neis väeosades oli
komm. parteil korda läinud vastavat
tööd ära teha. Ütleme, et komm. partei
juba varem, näit. läinud aastal, oleks
Gomindanist välja astunud. Siis oleks
seal parempoolsed mõjule pääsenud.
Komm. parteil oleks siis juba ennem

tulnud pöranda all töötada — tuntud Hiina verise terrori juures. Tal poleks võimalik olnud vaba organiseerimise tingimisi ära kasutada, mis mõne tehtud wea peale vaatamata ometi õige suuri tagajärgi andsid. Niisama poleks tal sarnast mõju sõjaväes olnud, nagu nüüd üksikute väeosade ülestõusust näeme. Edasi: militaristid (Põhja - Hiina tagurlised väeosad) said rängalt lüüa, suurel määral sellepärast, et kommunistid Lõuna-Hiina vägesid toetasid. Sõnaga, Kominterni õige poliitika lõi Hiina komm. parteile soodsad olud oma mõju kasvatamiseks ja agraarrevolutsiooni leekide suurendamiseks. Niisugused tingimised kestsid Hankou valitsuse maa-alal kuni läinud juulikuuni.

Teist „viga“ tahab vastasrind selles näha, et komm. partei Hiinas mitte tööliste ja talupoegade saadikute nõukogusid ei asutanud. Komintern ei pidanud siamaani veel silmapilku nõukogude asutamiseks kohaseks. Leninismi seisukohalt on nõukogud revolutsioonis — sõjariistus ülestõusu asutused (organid). Võitluste käigus saavad nad kas võimuasutusteks, nagu see N. Venemaal sündis, või — kaotavad oma tähtsuse ja surevad välja, nagu näit. Saksamaal, kus nad 1918. a. sügisel tekkisid ja siis kui „üleliigsed“, võimuta asutused kadusid. Kus oleksid nõukogud Hiinas siamaani tekkida võinud? Hankou valitsuse territooriumil, teiste sõnadega, seal, kus kommunistiline partei valitsusega ühises väerinnas seisis. Nõukogude asutamine oleks selle ühise väerinna enneaegset lõhkumist tähendanud, sest nõukogud oleksid pidanud võitluse, ülestõusu asutusteks saama, aga võitlust oleks seal ainult võinud senise kommunistide liitlase, see on — pahempoolse Gomindani valitsuse vastu pidada. Nagu ennem tähendatud, ei olnud revolutsiooniline väljaastumine Hankou valitsuse vastu seni kasulik, kuni see valitsus revolutsiooni arenemist ei takistanud, vaid talle kaasa aitas: Hiinas on teine laialt tuntud organisatsioon, nimelt Gomindan. Selle asemel, et uut organisatsiooni (nõukogud) luua ja sealjuures paratamata pahempoolse Gomindaniga enneaegu kokkupõrkele sattuda, soovitas Komintern kommunistidel Gomin-

danis oma mõju suurendada. Hiina komm. partei ei suutnud ses asjas kõike ära teha, mis ära teha oleks tulnud. Aga et Gomindan Hankous revolutsiooniliste tööliste, talurahva ja linna väikekodanluse organisatsiooniks sai, seda tunnustab võitlus, mida valitsus, pärast pööret, selle organisatsiooniga on sunnitud pidama.

Kuid miks olid siis Venemaal 1905. a. tööliste saadikute nõukogud, kuigi siis veel proletaarsest revolutsioonist otsekohe kõnet polnud? Kas ei ole Hiinas sama seisukord? Selle võrdluse juures ei tohi nii ühe kui teise revolutsiooni iseloomulisi külgi maha kustutada. Venemaal polnud nõukogud õieti veel ülestõusu-organideks; neid oli vast ainult mõnes linnas. Venemaal polnud üleüldist, revolutsioonilist organisatsiooni, nagu seda Hiinas Gomindan oli, siin ei olnud ka kodanlust, mis revolutsiooni eest oleks võidelnud, nagu Hiina kodanlus väljamaa imperialistide vastu võitles. Kujutame ette, et 1905. a. liikumine oleks tsaarivalitsuse kukerpalli löönud, et asutav kogu oleks kokku astunud, et „keiserlik“ Saksamaa oleks Venemaale kallale tunginud, et mõned kontrrevolutsioonilised kindralid oleksid ühes Vilhelmi sõjavägedega Peterburi poole tunginud ja et asutav kogu oma suures enamuses oleks sõjariistus jõudusid mobiliseerinud „oma“ ja väljamaa kontrrevolutsiooni vastu. Kahtlemata oleksid siis sotsiaaldemokraadid - enamlased seda asutavat kogu toetanud. Niikaua kui see võitlus oleks väldanud, ei oleks ka nõukogud, kui ülestõusu organisatsioonid, tarvilikud olnud, nad oleksid, kui niisugune (siin oletatav) võitlus kauem oleks kestnud, oma tähtsuse kaotanud. Hiinas oli midagi revolutsioonilise parlamendi taolist — Gomindan. Ta oli ja on veel siamaani kõige eram tuntud revolutsiooniline organisatsioon kogu Hiinas. Niikaua kui see pahempoolne Gomindan revolutsiooniliseks jäi, oli tema vastu võitlemine enam kui rumalus: see oleks revolutsiooni huvide seisukohalt kuritegu olnud. See seisukord muutus nüüd — revolutsiooni ajal muutuvad jõudude vahekorrad, üksikute kihtide ja klasside poliitiline teadvus jne kiirelt, — ja nüüd on

edaspidine Gomindani ärakasutamine küsimisemärgi all.

Seni süüdistasid „pahempoolsed“ Lääne-Euroopa kommunistid Kominterni, et ta Vene revolutsiooni kogemusi mehaaniliselt tahab Lääne-Euroopa oludesse viia“. Nüüd tahavad „pahempoolsed“ smd Trotski, Sinovjev j. t. tõesti Venemaa revolutsiooni kogemused mehaaniliselt teistesse oludesse, teistsuguse revolutsiooni tingimistesse istutada. See on seda kentsakam, et sm Trotski veel 1923. a. arvas, et Saksamaal revolutsioon (proletaarne revolutsioon!) ilma nõukogudeta võib võidule saada ja et seal nõukogude aset vabrikute komiteed peavad täitma. Siis oli sms Trotskil niipalju õigus, et nõukogud mitte niisugune imerohi pole, mida igale revolutsioonile, igal silmapilgul, igal maal, ilma kohalikkude olude arvestamiseta tuleb soovitada. Kahtlemata oleks see eksitus olnud, kui siis Saksamaal revolutsiooni edasiarenemisel nõukogude asemel oleks katsutud vabrikukomiteesid kasutada, kuna need laialiste väljaspool vabrikuid seisvate proletaarliste, kehvade talurahva jne hulkade silmas mitte küllalt populaarsed poleks olnud, et kõiki võitlevaid hulke oma ümber koondada. Seda imelikum oli nüüd sms Trotskist Hiina kodanlikes revolutsioonis nõukogude tingimata asutamist soovitada, kuna siin üldiselt tuntud revolutsiooniline organisatsioon olemas oli, mis seni veel rahvuslik-revolutsioonilist ülesannet täitis.

Nüüd, pärast pahempoolse Gomindani latvade ülejooksmist, on nõukogude loomise küsimus isesugusele astmele jõudnud. Nüüdki pole veel võimata, et komm. parteil korda läheb Gomindani edaspidigi, kui revolutsiooni kantsi ära kasutada. Kuid nüüd on aeg Hiina tõõrahvast nõukogude hüüdsõnaga tutvustama hakata, et parajal korral nõukogude tegelikule loomisele asuda, kui Gomindan oma tähtsuse kui revolutsiooni-organisatsioon kaotab. ÜK (e) P vastasrind soovitas nõukogudega siis välja tulla, kui selleks veel aeg polnud; see ei tähenda aega mitte, et Hiinas

kunagi nõukogude loomisele asuda ei tule. Sms Staalin seletas näit. juba mai kuul Kominterni täidesaatva komitee koosolekul, et Gomindan vaevalt siis revolutsiooniliseks organisatsiooniks suudab olla, kui võitlus proletaarse revolutsiooni pärast algab, ja et Komintern ei mõtlegi kinnitada, nagu ei tuleks Hiinas kunagi nõukogusid luua. Sündmuste kiire arenemine võttis selle asja Hiinas paari kuu pärast juba päevakorda.

Hankou valitsuse üleminek kontr-revolutsiooni leeri paistab mõnelegi Hiina revolutsiooni parandamata lüüasaamisena. Kahtlemata oli see hoobiks revolutsioonile, et komm. parteil Hankou valitsuse ja kindralite vastu hulgalist võidurikast ülestõusu ei suutnud organiseerida. Kuid ühtlasi astub Hiina revolutsioon uude järku. Hiina revolutsioon on sellest ajast läbi jõudnud, kus kodanlus veel revolutsiooni eest võitles. Nüüd võitleb Hiina vabastamiseks imperialistide ja militaristide ikke alt talurahvas ja linna väikekodanlus töölisklassi eestvõttel. Paljude miljonite tööliste ja talurahva nõudmised on täitmata. Revolutsiooni võit seisab nende hulkade käes. Hiina revolutsioon ei ole veel kaugeltki maha surutud. Ta näib alles algavat. Kui tõesti kümned miljonid talupojad üles tõusevad, kui Hiina komm. parteil korda läheb Kominterni näpunäited elusse viia, siis on revolutsiooni võit varem ehk hiljem kindlustatud. See asjaolu, et paarkümmend tuhat paremat soldatit ühes komandeeridega tõeliku tööliste ja talurahva revolutsiooni eest välja astusid, et siin ja seal teised väeosad üles tõusevad, näitab, et revolutsioon edasi elab. Le-Tini ja Ho-Luni väeosade liikumine Kantoni poole, kus (Guanduni provintsis) talurahvas revolutsioonilist võitlust peab valitsuse vägede vastu, võib mõne aja pärast Lõuna-Hiinas hoopis teistsugused vahekorrad luua. Igatahes ei puudu võimalused revolutsioonilise valitsuse tekkimiseks selles maaosas, aga see tähendaks suurt edusammu Hiina revolutsioonilises liikumises.

J. A.

Uue ilmasõja hädaoht

Kaugeltki pole weel jõutud äraparandada möödunud ilmasõjas saadud kohutawaid haawu, kuid juba uuesti seisame weel hirmsama ilmasõja lahtipuhkemise ees.

Aabitsatõena on igale klassiteadlikule töölisele selge, et imperialistline kapitalismus oma majanduslike süsteemi tõttu kapitalistlikel riigidel oma wahel paratamata sõjalisele kokkupõrkele wiib.

Maailma majandusline ja poliitiline-territoriaalne jagunemine kapitalistlike riikide wahel imperialismuse ajajärgul ja üksikult riikide mitteühetaoline arenemisejärg ajab wastuolud niiwõrd terawaks, et sõjad majanduslike põhi-küsimuste otsustamiseks möödapääsemata on.

Juba möödunud imperialistline ilmasõda 1914—1918 a. tekkis nende põhi-küsimuste otsustamiseks, s. o. ilmaturgude ja asumaade ümberjagamiseks

Ajajärku peale möödunud ilmasõda ei saa kaugeltki rahuajajärguks nimetada. Selle kümne aasta kestel polnud mitte wähe wäikseid sõdasi, interwentsioone ja kapitalistlike suurriikide rõw-käikusel olnud.

Niisuguseid sõdasi pidas Prantsusmaa Aafrikas; samati tegutsesid ka Inglismaa ja Ameerika Ühisriigid. Wiimasel ajal aga teostawad suurriigid otsekohest sõjalist interwentsiooni Hiinas.

Kapitalismuse osaline stabiliseerumine wiimastel aastatel, mis üldiselt ilmasõjas purustatud majanduse allamäge minetu seismapanemist tähendas, kuna mõnigi riik oma majanduse sõjaeelsest seisukorrast kõrgemalegi tõstis, ei toonud, loomulikult, kapitalistlike majanduse wastuolude kadumist.

Kapitalismuse stabiliseerumisega kätte saadud tehniliste ja organisatsiooniliste aluste kõwenemine sünnitas rea uusi wastuolusid ja süwendas endiseid. Kapitalismuse stabiliseerumise majanduslikeks tundemärgiks on muuseas tööstuse tõus paljudes riikides. P.-A: Ühisriikide hankiw tööstus (töores- ja kütte aineid muretsew tööstus) on sõjaeelse seisukorraga wõrreldes 50% tõusnud, ümber-

tõttaw tööstus aga 39,8%. Prantsusmaal on tööstuse seisukord sõjaeelsega wõrreldes tõusnud 24% ja Saksamaal — 12%. Eespoolnimetatud riikide tööstuse seisukorrast jääb maha Inglismaa, kus tööstus (1926. a.) sõjaeelsest pisut madalam oll (99,1%)

Tööstuse tõusuga käsikäes käiwad suured muudatused tööstuse tehnikas ja organisatsioonis.

Tehnika täienemist iseloomustawad järgmised andmed: ühe sulatiseahju keskmine töowiljakus kuus oli Saksamaal 1913 a. 4,5 tuhat tonni, aga 1926 a. augusti kuul 10,1 tonni. Samasugust kaswu näeme ka A. Ühisriikides, kus ühe ahju peale 1924 a. 13 tuhat tonni tuli, 1925 a. aga 15 tuhat tonni.

Aasta wältel, 1925 a. augustist kuni 1926 a. augustini wähenes Saksamaa terasetööstuse töölise arw 9%, kuna samal ajal üldine terasewalamine kaswas 26% ja töölise päewane töowiljakus 44%.

Tehnika edenemise kaasas käib ka sügaw organisatsiooniline muutus, mis kapitali suures kontsentreerumises, tööstuse trusteeerimises ja üldse monopollistlike iseloomu kaswus nähtawale tuleb. Kõik need andmed näitawad kapitalistlike tööstuse produktsiooni suurt kaswu, mis endaga kaasa tõi wajaduse uute turgude järele ja wõistlust üksikute riikide wahel turgude enda mõju alla wõtmiseks suurendas.

Sellest näeme, et kapitalismuse stabiliseerumine terve süsteemi uusi wastuolusid on loonud, mis uute sõdade hädaohtu endas kannawad.

Kominterni täidesaatekomitee VII täiskogu tähendas selle kohta oma otsuses: üle kogu maakera kuhjub põlewat materjaali, mis esimese sädeme kukkumisel wõib plahwatada. Jtaalia tüli Lõuna-Slaawiaga, Jtaalia imperialistide tegewus Albaanias ja ahwardus Türgimaale; wastuolud Jtaalia ja Prantsusmaa wahel; Poola ja Saksamaa majandusline sõda, Inglis-Prantsuse wastuolud Wäike-Aasias; Inglismaa wõitlus Aafrika asumaadele wiivate teede pärast ja ülewõimu saamiseks Wahemerel,

P.-Ameerika Ühisriikide aktiivne tegewus Waiksel ookeanil, Kesk- ja Lõuna-Ameerika orjastamise poliitika: Jaapani imperialismuse orjastaw tegewus Hiinas, – kõik need wastuolud annawad tunnistust rahwuswahelise imperialismuse kriisi arenemisest, mis palju suurem on kui möödunud ilmasõja eel.

Et kapitalistlikud riigid senini endi wahel sõda pole alanud, tuleb rahwuswahelise proletaars-rewolutsiooni kartusest: üksikute kapitalistlike riikide nõrgestamine omawahelises sõjas tähendaks rahwuswahelise imperialismuse wäeliini nõrgestamist.

Praegusel ajal seisab päewakorral isesuguse iseloomuga ilmasõja hädasoht.

Käega katsutaw on imperialistide kallaletungimine sotsialismust ehitawa S. N. W Liidu töörahwale, mis tõeliselt kallaletungimist koguilmal töörahwale tähendab.

Nõukogude-Wenemaa kukkus Oktoobrirewolutsiooniga imperialistlike kapitalismuse wõimupiirkonnast välja. Nõukogude-Liidu laialised looduserikused ja turud on imperialistlike rööwikute eest kinni. Veel enam: Nõukogude-Liidu majanduse järjekindel kiire arenemine tähendab kapitalistidele tõsist hädasohtu, sest see annab ikka suuremat hoogu rewolutsioonilisele liikumisele kodanlikes riikides. Rõhutud rahwaste wabastuseliikumine idamaadel leiab omale Nõukogude-Liidu wäljamaa imperialistiiste rööwikute wastu wõitlemiseks parema liitlase.

Kõik need terawad wastuolud kihutawad rahwuswahelist kodanlust Nõukogude-Liidu wastu sõjaplaanisi sepitsema et seda üleilmse rewolutsiooniliikumise pesa häwitada ja teed lagedaks teha omawahelistele wõitlustele.

Et imperialismus meiega sõjajalale on astunud, tunnistawad alatud rööwkallaletungimised Nõukogude-Liidu saatkonnale Pekingis ja Arcose rüüstamine Londonis, peale selle s. Woikowi tapmine Poolas ja paljud terroristlikud wäljaastumised siseriigis.

Nende alatute tapmist ja rüüstamistega püüab kodanlus Nõukogude Liitu sõja algamisele prowotseerida, et siis suurema õigusega meile kallale tungida. Rahwuswahelise sõjalise bloki

organiseerijaks Nõukogude Liidu wastu on Inglise, kus walitsuse eesotsas kõige tagurilisem rööwkapitalistide kamp seisab.

Põhjus, miks Inglise Nõukogude-Liidu wastase sõja organiseerimise algatajaks ja juhtijaks on, seisab selles, et Inglise kapitalismuse oma majandust stabiliseerida pole suutnud, mille tõttu ta ilmaturul teatud määral stabiliseerunud riikidega wõistelda ei suuda. Jseärani walusalt aga tunneb Inglise kapitalidamaade rewolutsioonilikumist, mille tõusu ta teatud õigusega Nõukogude-Liidu olemasoleku arwele paneb, ja mille lämmatamisega ta loodab kergemini toime saawat, kui Nõukogude-Liitu ei oleks.

Imperialistide äge ettewalmistamine sõjaliseks kallaletungimiseks Nõukogude Liidule sunnib rahwuswahelist töörahwast oma ridasi wõitlusewalmis seadma, sest sõda Nõukogude-Liidu wastu tähendab sõda koguilmal töörahwa rewolutsioonilise liikumise wastu.

Kõige pealt tuleb töörahwal seejuures meeletuletada sotsiaaläraandjate tegewust möödunud ilmasõjas, nende „kodurahu“ ja kodanlise isamaa kaitsmise poliitikat, mis tegelikult ühist wäerinda oma kodanlusega tähendas. Praegusel põnewal ajal, kus kõigi maade kodanlus rahwuswahelise proletariaadi rewolutsiooniliikumise kägistamist ette walmistab, on mitmet liiki sotsiaaläraandjad, algades äärmiste parempoolsete sotsiaaldemokraatidega ja lõppedes Kominternist ülejooksnud parem ja „pahem“—poolsete kommunistidega, otsekohesteks kodanluse liitlasteks.

ende äraandjate tegewust wõib kahes sihis jälgida: esiteks SNW Liidu mustamine mitmesuguste prowokatsiooniliste waledetega, millega töörahwa poolehoidu rahwuswahelise rewolutsiooni südame ja kantsi wasti häwitada pütakse. Teiseks on wiimasel ajal sotsiaaläraandjate poolt suurt kodurahu kuulutamise hoogtööd märgata, mida tunnistawad paljude konwerentside otsused, kus kodanlusega rahulist koostõtamist tunnistatakse.

Seesugune sotsiaaläraandjate must agitatsioon on ideoloogiliseks ettewal-

mistamiseks kodanluse poolt organiseeritawale sõjale, et sel teel terawaid wastuolusid töö ja kapitali wahel kinni katta.

Kõigi maade kommun. parteidel kui tõsiste töörahwa huwide kaitsjatel ja rewolutsiooni juhtidel, tuleb laialise töörahwahulkadele lähenewa sõja tõelisi põhjusid ja sotsiaalraandjate kui kapitalismuse toapoiste tegewust selgitada. Tuleb teha laialist selgitusetööd ja ettewalmistust, et imperialistide poolt korraldatud sõjas teostada hüüdsõna, mis Lenin möödunud ilmasõja ajal üles seadis—imperialistline sõda tuleb kodusõjaks muuta!

Et töörahwas tulewasest ilmasõjast kodusõja kaudu kodanluse wõitjana ja uueühiskonna loojana wälja tuleks, selleks on koguilmal tõsistel rewolutsionääridel waja oma jõud koondada.

Kõige suuremat tähelepanekut ja ettewalmistamist nõuab lähenewa sõja hädaoht S. A. W. Liidu töörahwalt. Tule-

wane sõda, kus tehnika peasa etendab, saab oma purustawa iseloomu poolt möödunud ilmasõjast palju hirmsam olema.

Nõukogude-Liidu sõjalise wõime tõstmise küsimus peab esimesel kohal seisma. See wajab meie arenewa tööstuse kokkukõlastamist sõjaseisukorra nõuetega, eriti metalli- ja keemiatööstuses.

Laialiste töörahwahulkade sõjalist oskust tuleb tõsta, ja kõik jõud kokku võtta, et seljatagune sõjategewusele ettewalmistatud oleks Nõukogude Liit ajab järjekindlalt rahupoliitikat. kuid päew-päewalt kaswaw kallaletungimise hädaoht sunnib meid sõjawalmis olema. Mida kindlamal üksmeelel meie tööliste ja talurahwa hulgad kommun. partei juhtimisel oma jõudu koondawad, seda kaugemale hoiame imperialistlikud rööwikud meie töörahwariigi piiridest.

A. ORLOW

Balti riikide kriis

Balti piiriiriigid—Eesti, Läti, Leedu, Soome ja Poola—põewad sügawat poliitilist ja majanduslist kriisi.

Juba oma iseseiswuse wõitluse ajal tuli Balti riikide kodanlusel suurriikidelt laenu wõtta, mis neid lääne imperialistide täielikuks mõjualuseks tegi. Kuigi piiriiriikide kodanlus enne ja nüüd oma iseseiswusega armastas keksida ja kilgata, on ta tegelikult alati imperialistlike suurriikide ees lõmitanud.

Selle tõenduseks on lugemata hulk tõsiasju, mis kodanlus aeg-ajalt päewalgele toonud: esiteks, enamlastega rahutegemine; teiseks, Moskwa wäewähendamise konwerentsi kokkuleppe ärakeelamine liitriikide poolt 1922. a.; kolmandaks, Nõukogude-Liiduga tagatislepingute sõlmimise takistamine, mis Leedus, kogunij sõjalise riigipöörde teel luhta aeti; neljandaks, Balti liidu loomise katsed, alates 1921. a., Poola ülemwalitsuse all jne, jne, mis kõik tõendust annawad eriti Inglismaa mõjust Balti riikides.

Need tõsiasjad kinnitawad, et Balti riigid algusest peale pole kunagi iseseiswat poliitikat ajanud, waid elanud nagu truud suurriikide hoowipenid, alati walmis ja walwel Londoni lordide ja Pariisi börsekuningate käsku täitma, olles kaitsewalliks enamluse hädaohu wastu ldast.

Need raasukesed aga, mis isandate laualt rajariikide kodanluse lõugade wahele on langenud, ei ole suutnud anda mingit wõimalust nende maade majanduslikeks arendamiseks.

Kuigi Balti riikide poliitiline orientatsioon lääne sihis kodanluse olemasolu huwide seisukohast arusaadaw ja loomulik on, ei ole Balti maade kodanluse majandusline orientatsioon sellest seisukohast sugugi eluline.

Need kubermangu suurused riigid ei saa enese majandusele kuidagi jalgu alla. Ometigi on neis riikides endiselt Wenemaalt «päranduseks» jäänud wõrdlemisi suur tööstuseaparaat. Kuid

tööstuse käimapanemiseks puudub neil raha, tooresaine, küte jne, kuna pealegi tööstuse saadustele turu leidmine läänes äravõitmatute raskustega seotud on. Kannatab ju kapitalistlike maade kodanlus oma ajutise stabiilsuse järgul praegu isegi «walmistuse aparaadi ülewalmistuse» all, kus kodanlus on sunnitud tööstust ratsionaliseerima ja olemasolewaid ettewõtteid õige suurel arvul seisma panema. Kodanliste riikide omawaheline wõistlus kaubaturgude pärast on samuti teraw, kui 1914. aastal, mispärast piiririikide tööstuse ülesehitamine kapitalistlike riikide poolt kuigi suurt tähelpanu ei wääri. Omal jõul ei suuda aga piiririikide kodanlus, oma töörahwa kurnamise arwel, tööstust üles ehitada, sellepärast näeme Poolas, Leedus, Lätis, Eestis ja ka Soomes tööstuse kiratsemist nende riikide agrariseerimist ja ühtlasi ka kestwat majanduslist kriisi, mis iga aastaga süweneb.

Nende maade majanduslikes elus on tulnud seisak, õigem tagurpidi minek, kuna lääne orientatsioon on osutunud reaalse aluseta unistuseks; sest ei Eesti, ega Läti, ega teised piiririigid ei suuda oma tööstusesaadustele läänes ega kaugetel kapitalistlike riikide asumaadel püsiwat turgu wõita, kuna kõrge tehnikaga suurtööstuseriikide wõistlus nad sealt on wälja tõrjunud ja tõrjub; seega jääb neil üle arendada põllumajandust ja muutuda agraarmaaks, mille tooteid tööstuseriigid suuremal wõi vähemal määral tarwitawad. Kuid ka siin on neil suured wõistlejad suuragraarmaade ja intensiivse põllukultuuraga riikide näol olemas, mispärast ka põllumajanduse edendamine suurte raskustega kokku on põrganud ja põrkab. Pealegi on piiririikides teostada suured maareformid, mis talurahwalt suuri kapitalikulutusi nõudnud ja nõuawad—ehituste, inventari muretsemise jne näol, kuna põlluharimise ja põllumajanduse arendamiseks vähem kulutatakse. Ühes hindade langemisega, mis suuresti talurahwa majapidamise tululikkust wähen-das, on see juba esile kutsunud põllumajanduslise kriisi Eestis, Lätis jne.

Selles majandusliste kitsikuste ummikus on Balti kodanluse hulgas majan-

duse poliitika orientatsiooni küsimus ümberhindamist leidnud. Nii lahkus 1926. a. sügisel Leedu kodanlus lääne poliitika orientatsioonist, asus oma wahekordi korraldama N. Liiduga ja sõlmis temaga kaubalepingu ja tagatislepingu. See oli esimene kiil Inglismaa Balti Liidu loomise poliitikasse, mida majandusline paratamatus Balti riikide ahelikku löi ja mis seega suurrööwikute enamluse wastase kaitsewöö lagunemise alguseks sai.

Kuid Leedu äranihkumine lääne orientatsioonist ida orientatsiooni poole langes ühte Inglismaa suurejooneliste Nõukogude-Liidu wastase wäerinna loomise kawatsustega, mispärast Leedu seisukorra parandamiseks wägivaldne fascistiline riigipööre toime pandi, et Leedu ja N.-Liidu wahelise lepingu mõju halwata. Kuid Balti riikide: Poola-Leedu, Poola-Läti ja Eesti omawahelised lahkeliid ja kartus muutuda Suur-Poola wassalliks Inglismaa juhtimise all, hoidis kord üht, kord teist piiririiki ühise N.-Liidu wastase wäerinna loomisest tagasi. Siin tulid jällegi selgelt nähtawale Inglismaa mõjutamise püüded, iseäranis tagatislepingute sõlmimisel N.-Liiduga. Eesti, kes warematel aastatel oma majanduslike kokkuwarisemise ärahoidmiseks liitriikidelt mitu korda laenu oli palunud, saab nüüd rahareformi läbiwiimiseks 1.350.000 naelsterlingit. Sest silmapilgust peale, tuleb kõikides piiririikides tagatislepingute sõlmimise läbirääkimistes seisak. Need pisikesed meelitused on wäga arusaadawad ja nende ülesandeks on piiririikide kodanlust Rahwaste-liidu kaudu, Inglismaa mõju all hoida.

Enne laenu saamist oli Eesti kodanlus juba kahte leeri jagunenud. Lääne ja ida orientatsiooni küsimus seisis siin õige terawalt päewakorral. Reaalpoliitikamehed nägid, et Eestil korda ei lähe lääne orientatsiooni kaudu oma tööstust ja majandust kokkuwarisemisest päästa. Tööstuseturud läänes jääwad iga aastaga kitsamaks. Suurtööstus lagunes. Kuid et wabrikud töötada wõiks, peaks neil, peale kitsa siseturu, ka wäljastellimisi olema. Suurkapitalistlistelt riikidelt pole aga tellimisi saadud ega pole neid ka loota. Selle

wastu on aga N.-Liit, kus oma maa tööstust weel tarwilisel määral nõudmisi tööstuse saaduste järele rahuldada ei suuda, kapitalistlike riikidele, seal hulgas ka Baltiriikidele, kaunis suuri tellimisi annud.

Nii oli 1921. a. Eestis hulk Wene wedurisi parandada. Kui see töö otsa lõppes, algas metallitööstuse lagunemine, 1925. a. andis N.-Liit Eesti paber-, kiu-, ja nahatööstusele 2 miljardi marga väärtuses tellimisi, mis nimetatud tööstuse aladel võimaldas sõjaseelse ja suuremangi arwu töölistega tööle asuda. Need tellimised tõiwad teatava murrangu Eesti tööstusliste ja kaubandusliste ringkondade keskel esile, mis väljendub R. Renningi referaadis Eesti-N.-Liidu kaubanduskoja koosolekul (waata «Eesti Majandus»-1926. a. nr. 9).

Praegu teeb Eesti ägedat kihutustööd Läti ja Nõukogude-Liidu lähenemise lõhkumiseks—Inglise kodanuse ülesandel. Eesti kodanlise ajakirjanduse sõjakäik Läti sotsiaal-demokraatlike walitsuse vastu väljendub Läti ja Nõukogude-Liidu wahelise kaubalepingu mahategemises, mis Eesti-Läti tolliuniooni teostamise võimatuks tegewat jne; Läti muutuwat selle kaubalepinguga Wenemaa osaks. Eesti ei saawat siin Lätiga, kui liitriigiga, enam kaasa minna. Läti eral-

dawat end oma idapoliitikaga teistest Balti riikidest jne. Siin juures püütakse ühes Läti kodanlusega praegusele Läti walitsusele selgeks teha, et seniste kogemuste põhjal pea kõik Lääne-Euroopa tööstuse ja kaubanduse katsed Wene-maaga uuesti kaubanduslist läbikäimist sõlmida kurwalt olla lõppenud.

Kui Eesti kodanlus Londonist weel polnud laenu saanud ja seks mingisuguseid väljawaateid ei olnud, rääkisid, ka Eesti tööstuslised ja kaubanduslised ringkonnad hoopis teist keelt kui nüüd, kus kuldsilmus nende «sõnawabadust» piirab ja nad seda räägiwad, mida neile nende Londoni nõuandjad ette ütlevad.

Aasta tagasi, kui Renning oma referaadis, N.-Liiduga kauplemiste raskuste juures peatas, jõudis ta, kodanluse heakskiitmisel, otsusele, et vaatamata kõigile ... raskustele, on Eesti töösturid Nõukogude turuga sidemete uuen-damisel juba positiivseid tagajärgi saawutanud ja nimelt pääsis sinna kõige pealt paberitööstus, siis tekstiil ja nahatööstus. Nii siis seisame tõsiasja ees—kirjutab Renning-, et Eesti tööstus töötab Nõukogude turu jaoks, kusjuures nende saawutuste majanduslikku tähtsust tõendawad järgmised arwud (miljonites Eesti markades):

	1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.	Kokku:
Tööstusesaaduste väljawedu . .	2.301,8	2.947,5	3.914,3	1.717	10.881,1
Sellest läks N.-Liitu	376,9	411,9	1.024,5	761,9	2.375,0
% % tööstuslisest üldväljaweost . .	16,4	14,0	26,2	44,4	23,7

Järjelikult läks wiimase 3 $\frac{1}{2}$ aasta jooksul N.-Liitu umbes $\frac{1}{4}$ terwest meie tööstuslikust väljaweost. Edasi seab ta üles hüüdsõna, et «nüüd on tungiwalt vaja, et sidemete kõwendamine Nõukogude turgudega oleks riiklise majanduse poliitika ülesandeks» ja kurdab, et «siin kohal pean äramärkima üht väga olulise tähtsusega tõsiasja: meie riigi majanduse poliitika aktiivsus-st kaubanduse ja tööstuse alal ei ole juba mitmet aastat midagi märgata» ning nõuab «Nõukogu turuga saawutatud sidemete kõigi abinõudega laiendamist».

Seni läks paberitööstuse saaduste väljaweost ligi 90% N.-Liitu. Seda väljawedu võiks Renningi arwates suurendada 1,3—1,5 miljardi margani.

Tekstiiltööstuse saaduste väljaweost läks 1.850 miljoni marga väärtuses ehk 47% üldväljaweost Nõukogude-Liitu. Selle tööstuseala saaduste väljawedu võiks jällegi tõsta kuni 3 miljardi marga peale. Samuti võiks Renningi arwates tõsta nahatööstuse saaduste väljawedu 750 miljoni marga peale, metallitööstusesaaduste väljawedu—500 miljoni marga peale, tsemendi väljawedu—500 miljoni marga peale jne. Kokku võiks Eesti oma väljawedu N.-Liitu tõsta üle 5 miljardi marga mis senisest väljaweost oleks wiis korda suurem. Tellimiste saamine Nõukogude-Liidust on, Renningi arwates, täiesti võimalik. Arwestades weel kõigi raskustega, mis kodanlistel

riikidel N.-Liiduga kauplemise alal ole-
mas, kui ka vastu waieldes wäidetele,
et Nõukogude walitsus seab oma ma-
jandusesuhted ärarippuwusse üldpoliiti-
listest küsimustest, kinnitab R., et „ma-
janduslikkude võimaluste ärakasuta-
mine poliitilisteks sihtideks ei ole
sugugi Nõukogude-Liidu monopoliks»,
waid ka «teised riigid käiwad seda
teed, ning manitseb kodanlust «kind-
lasti meelepidama, et see, mis täna on
wõimalik, wõib homme pahatihti muu-
tuda kättesaamatuks». Selle referaadi
puhul wastuõetud resolutsioonis tun-
nistas Eesti ja Nõukogude Liidu kau-
banduskoja üldkoosolek ajakohaseks
majanduslise lepingu sõlmimise Eesti ja
Nõukogude-Liidu wahel, mida ka hil-
jem mitu korda on korratud.

Kuid Renningi wool ei pääsenud
Eesti «riiklises majandusepoliitikas» mõ-
jule, ning see, mida nad lootsid saawu-
tada N.-Liiduga kaubanduslise läbikäi-
mise arendamises, on täna Eestile «kät-
tesaamatuks» saanud, kuna Puhk ja
pojad ning nende kamp Londoni orien-
tatsiooni süwendades, laenu saades Rah-
wasteliidu abiga, Eesti «riiklise majan-
dusepoliitika» mehed niiwõrd kõwasti
on kinnitanud N.-Liidu wastase impe-
rialistilise ühise wäerinna sõjawankri
külge, et neid sealt lahti taguda suu-
dab ainult proletariaadi rewolutsiooni
wasar.

Eestist on aga ette jõudnud Läti,
kes wastastikku soodsustuse alusel
sõlmis N.-Liiduga kaubanduslepingu.
Selle lepingu järele annab N.-Liit Läti
saadustele 20—50 protsenti tollialandusi,
kuna Läti omalt poolt annab N.-Liidu
saadustele 15—60 protsenti tollialan-
dusi.

Läti ja N.-Liidu kaubaleping on sõl-
mitud 5 aasta peale, enamsoodsustuse
alusel. Kokkuwõetult sisaldab leping
järgmist: 1) Nõukogude-Liit wõtab enese
peale Läti vastu kohustuse 5 aasta
jooksul iga aasta Läti saadusi osta
40 milj lati (15.000.000 kuldrubla) eest.
Need tellimised on järgmiselt ära-
jaotatud kuldrubla eest: wagunisi
5.000.000, paberit 2.400.000, willast
lõnga 1.200.000, nahka 1.200.000, ka-
sukanahku 500.000, tselluloosi 50.000,
põllutöömashinaid 500.000, jalgrattaid

700.000, rauda 350.000, traati 400.000,
trikotaashi 500.000, klaasi 250.000,
linoleumi 100.000, kinotarbeid 50.000,
wärawisi 40.000, nõelu 15.000, waha-
riiet 20.000. Põllumajanduslikkudest
toodetest ostab N.-Liit Lätilt ristikkei-
naseemet 650.000 kuldrubla eest, sugu-
loome, hobuseid ja lindusi 200.000 kul-
drubla eest. Peale selle kala konserwisi
75.000 kuldrubla eest.

Nii on lepingus silmas peetud peale
Läti suurtööstuse ka wäiketööstust (tri-
koo), põllumajandust ja kalandust.

2) Nõukogude-Liit wõtab enese peale
kohustuse transiidi kohta, kindlustades
ja iga aasta teatud wastawuses suurenda-
dades Wene kaupade wedu Läti raud-
teede ja sadamate kaudu. 1921. a. oli
Läti transiit Wenemaale õige suur
(81,6%). Wiimaste aastate kestel on
Wene transiidi osa langenud 43,5%
peale, kuna aga teiste maade osa Läti
transiidis (Poola) suurenes. See aga ei
ole sugugi wähenanud transiidi täht-
sust, sest kaaluliselt on N.-Liidu transiit
läbi Läti 81,4 tuhande tonni pealt 1921
aastal tõusnud 201 tuhande tonni
peale 1926. a., kuna N.-Liidu transiit
samal ajal läbi Eesti on langenud 195,4
tuhande tonni pealt 78,3 tuhande tonni
peale; mispärast ka siin Eesti kodan-
luse kadetus Läti suhtes wäga aru-
saadaw on.

3 Mõlemad riigid wõtawad enese
peale kohustuse kummagi teatud saadus-
tele wastastikku anda tollialandusi tea-
tud protsendi ulatuses.

a) N.-Liit annab tollialandusi järgmi-
ses ulatuses: wagunitele 50%, traadist
kaupadele, rauale, terasele ja selle saa-
dustele, põllutöömashinatele ja tööriista-
dele, trikoo saadustele 25%, nahkadele,
nõeltele, kalakonserwidelle 20%.

b) Läti oma poolt kohustab andma
tollialandusi: mineraalwetele 60%, soo-
lale, portselaanile, auto- ja jalgrattareh-
widele 50%, kuiwatatud lõunamaa-
puuwiljadele (peale õunte ja pirnide),
pähklatele, mandlitele 32%, petroleu-
mile, bensiinile, elektromootoritele, elek-
tripirnidele, sinepile 25%, lõhnaõli-
dele, nisule 20%, suhkrule ja tuba-
kale 15%.

See N.-Liidu ja Läti kaubaleping on
mõlemile riigile kasulik, eriti aga Lätile.

sest ta kindlustab Lätile wiieks aastaks tähtsa ja stabiilse turu ja wõimaldab Lätile aastas neli korda rohkem saaduseid N.-Liitu wedada, kui ta seda seni wedas.

Samal ajal, kui Läti N.-Liiduga kaubalepingu sõlmis, kirjutas Eesti kodanlus Londonis välislaenu tingimistele alla. Laen on 7-protsendiline ja tema tasumine sünnib 40 aasta kestel. Laenu tagatiseks annab Eesti oma aktsiisid 484 miljoni marka iga aasta. Laen on määratud n. n. rahareformi läbiwiimiseks, mille tagajärjel Eesti kaotab oma rahanduslise iseseiswuse. Eesti pankade üle on määratud Rahwasteliidu poolt kontroll, kes ühtlasi ka antud laenu tingimiste täitmise järele walwab. Laenu tarwitamise wiis on laenutegemise protokollis ära määratud ning ta läheb peasjalikult pangaasjanduse ümberkorraldamise peale. „Külmanud krediitide“ tõttu ähwardas Eestit rahandusline kokkuwarisemine. Antud laen peab seda kokkuwarisemist ära hoidma. Kuid waevalt saab see laen wastawaid tagajärgi anda, sest laenu kasutamiseks ei ole walmistusel soodsaid wäljawaateid. Eesti kodanlus on end aga uue laenu kaudu weel kõwemine imperialistide sõjawankri ette rakendanud, mis praegu väga selget wäljendust leiab Läti ja Nõukogude-Liidu wahelise kaubanduse lepingu wastases kihutusetöös. See on väga arusaadaw, sest seadis ju Inglismaa pärast läbikäimise lõpetamist N.-Liiduga oma ülesandeks N.-Liitu

majandusliselt blokeerida. Eesti spekulandid ja nende müüdawad sulerüütid, ehk küll nende äriiline süda kadedusest Lätimaa wastu lõhkeb, teewad seda kihutusetööd Londoni laenuasaldajate ülesandel, kes, maksku mis maksab, tahawad Lätimaa oma käsikuna näha. Kuid Läti sots.-dem.—wähemusrahwaste koalitsiooni walitsus ajab püsiwalt iseseiswat poliitikat ega lase end Eesti kodanlusest ega ka imperialistide ähwardustest kõigutada, teades, et tehtud kaubaleping on laialdaste rahwahulkade huwides, kellele ta tööd ja leiba kindlustab. Läti ja ka Eesti kodanlus aga wärioseb hirmul, juba ette nähes proletariaadi arwulist kaswamise wõimalust kaubalepingus kindlustatud tellimiste tagajärjel. Wõimalik et nad, ühenduses sotside walitsuse wastase kihutusetöoga, selle walitsuse kukutamiseks, Leedu eeskujul, sõjariistad tarwitusele wõtawad ja Inglismaa poliitikalale Balti riikides fascistlise diktatuura teostamisega püsiwust katsuwad kindlustada. Kuid see ei päästa Balti riiksid majanduslisest kitsikusest. Kodanlusel ja nende toapoistel ei ole antud seda piirriikide elulist küsimust lahendada.

Ainult töörahwa walitsused—proletariaadi diktatuur—suudab Baltimaade kodanluse häwitamisega kõrwaldada takistused nende maade majanduslise arenemise teelt.

J. R.

Agitaatori-lehekülg

Tööstuse tõusu väljavaated 1927/28. aastaks

Kõrgema rahvamajanduse nõukogu hiljuti lõppenud koosolekul märgiti ära meie tööstuse arenemise plaan eesolewa majanduseaasta peale.

Tööstuse üldine valmistus kasvab tuleval aastal 17,6% võrra. Selle tööstuseosa valmistus, mis valmistab valmistamise abinõusid, kasvab käesoleva aastaga võrreldes 19% võrra. See tööstuseosa, mis valmistab saaduseid

laialiseks tarvitamiseks, kasvab ainult 16,5%. Nagu sellest näha, kasvab rasketööstus kiiremini. Sel asjaolul on väga suur tähtsus, kuna meie selle läbi tarvilikke masinaid ja tööriistu ikka suuremal määral oma maalt saama hakkame ning sellega väljamaa mõjust vabaneme.

Käesoleval majanduseaastal oleme meie paljudel majandusealadel sõjael- sest tasapinnast ületõusnud, tuleval aastal läheme meie selles mõttes veelgi

palju kaugemale. Nii näituseks oli 1916. a. kivisöe maksimaalne saak 2.103 miljoni puuda, tuleval aastal saab see olema 2.310 miljonit puuda. Nahvtasaak oli Venemaal kõige suurem 1902. a., mil see ulatas 678 miljoni puudani; tuleval aastal on loota, et nahvtasaak saab olema 720 miljoni puuda. 1913. a. valmistati tsementi 11.460 tuhat tünni, tuleval aastal on tsemendi valmistus 12.611 tuhat tünni. 1914. a. töötati ümber 331 miljoni puuda puuvilla, tuleval aastal—387 miljonit puuda. Põllumajandusliste masinate valmistus tõuseb tuleval aastal, sõjaeelse seisukorraga võrreldes, kahekordseks.

Alaliselt töötavate tööliste arv suureneb riiklises suurtööstuses 1.982,5 tuhande inimese pealt 2.034 tuhande inimese peale ehk käesoleva aastaga võrreldes 2,6 protsenti. Töötasu tõuseb keskmiselt kogu tööstuses 5—6 prots.

Valmistuse omahind saab kogu tööstuse kohta 4,5 protsendi võrra alanema.

Tööstuse kapitaalsete ehituse peale määratakse 1.086,9 miljonit rubla ehk 8 prots. rohkem, kui käesoleval aastal.

Kapitaalsete tööde kasvamine 1926/27. a.

Käesoleva aasta plaanis oli ette nähtud, et tuleb anda kõige rohkem toetust nendele tööstuseharudele, mis valmistavad valmistamise abinõusid, kuid ühtlasi suurendada ja laiendada ka neid tööstuseharusid, mis valmistavad neid kaupsid, mida meil seni väljast sisse tuleb vedada, kuna meil neid vähe valmistatakse. Kapitaalsete tööde jaoks oli käesoleva aasta plaanis ette nähtud 9,78 miljonit rubla. Sellest summast läheb 73,7 protsenti suurtööstuse jaoks, 26,3% väiketööstuse jaoks. Kapitaalsete tööde siht oli selle juures järgmiselt võetud: kapitaalsete remontide peale oli määratud 10,5%, olemasolevate tehaste ümberehitamiseks ja laiendamiseks umbes 57,5%, uute tehaste ehitamiseks 22%, uute elumajade ehitamiseks umbes 10%. Uute tehaste ehitamiseks on seega tänava kaks korda rohkem raha määratud, kui läinud aastal.

Ehitamine käib praegu järgmistes tööstuseharudes:

Kivisöe ettevõtetes tehakse ehitusi 238,1 miljoni rubla väärtuses, täidetud on sellest juba 26%; nahvtatööstuses 105,1 miljoni rubla eest, millest täidetud 39%; metallitööstuses 180,6 miljoni rubla väärt., täidetud 25%; elektritööstuses 11,2 miljonit, täidetud 53,5%; keemiatööstuses 42,7 miljonit rubla, täidetud 42%; klaasitööstuses 26,1 miljonit, täidetud 60%; metsatööstuses 22,9 miljonit, täidetud 71%; paberitööstuses 57,2 miljonit, täidetud 64%.

Tehtud kulutused andsid suuri tagajärgi, sest kapitaalsete tööde tõttu läks paljudel juhtumistel korda tööd mehaniseerida. Doni basseinis on 17% kaevandustest mehaniseeritud. Baku nahvtallikatel on 85% kogu tööst mehaniseeritud. Metallitööstuses on rauaahjude ümberehitamise tõttu koksi kulutamine palju vähemaks jäänud jne.

Uute ettevõtete ehitamine

Gruusias on praegu terve rida tööstuseettevõtteid ehitamisel. Kutaisis ehitatakse suur lubjavabrik, mis valmistab 800.000 puuda lupja aastas. Peale selle ehitatakse Gruusias veel 6 väiksemat ettevõtet mitmesugustel aladel.

Armeenias alati suure veeelektrijaama ehitamist. Jaama ehitamine läheb maksma 9.300.000 rubla. Valmis saab ta 1930/31. a. Jaam annab 30.000 kilovatilise voolu.

Leningradis seati sisse ja lasti käima ainukene Nõuk.—Liidus olev transmissiooni võllisid valmistav töökoda. Siin valmistatud transmissiooni võllid on 10% odavamad kui väljamaalt tellitud.

Doni basseinis käib praegu täie hooga Artemi nim. elektrijõujaama ehitamine. Jaama võime on 40.000 kilovatti.

Tööliste palkade seisukorrast üksikute ametiühisuste järele

Ametiühisuste kesknõukogu andmete järele on tööliste palkasid üksikute ametiühisuste järele järgmiselt tõstetud:

Trükitehaste palkasid on mahajäänud raioonides 3—7% võrra tõstetud, üldiselt on trükitehaste palgad 2—3% tõusnud.

Transporditöölise palkade jaoks andis valitsus täiendavalt 42.000.000 rubla, mis võimaluse andis nende töölise palkasid tõsta, kes seni kõige vähem palkasid. Töölisele, kes palka saavad esimese 8 palgaastme järele, tõsteti palka 12 prots., kõigil teistel 9 prots.

Vee-transporti töölise palgad on keskmiselt 6 protsendi võrra tõusnud. Tööviljakus on aga viimasel ajal 25 protsenti tõusnud, mille tõttu lähemal ajal veelgi palkasid tõsta kavatakse.

Puutöölise palgad on 1925—26. a. vältel järgmisel määral tõusnud: laua- ja vabrikutes 16 prots., mööblitööstuses 10 prots., vineeritööstuses 15 prots. ja muudes puutööstuse harudes 13 prots.

Mõned andmed Hiinamaa kohta

Kivisütt saadi Hiinas:

1913. a.	14.000.000 tonni
1918. a.	18.430.000 »
1923. a.	22.681.000 »
1924. a.	23.711.000 »

Kapital, mis sellesse tööstuseharusse mahutatud, on rahvuste järele: Hiina kapitalistidel 50 miljonit dollarit, Inglise 22 mlj. doll., Jaapani 27.500.000 dollarit jne. Kailandi söekaevanduses (töölisi 22.000), mis Inglise-Hiina kompani

(tegelikult inglaste) käes, saadakse 22% kogu söest, Jaapani käes olev Fuschuni kaevandus annab 15%.

Kiutööstuses oli:

	vabrikute arv:	värtnate arv:	telgede arv:
1891. a.	2	65.000	2.100
1902. a.	7	565.000	3.500
1916. a.	42	1.154.000	7.000
1920/1. a.	65	1.422.100	—
1923. a.	190	3.182.579	18.000

1924. a. oli Hiina kapitalistidel 61% kogu vabrikutest, jaapanlastel 34%. 1923. a. ja 1924. a. kriisi ajal läks palju kiutööstuse vabrikuid Jaapani kapitali kätte, kuigi sildid endiseks jäid. Pankadest on Hiina kapitalistide käes—141, väljamaalaste käes—42 ja segapank.—19. Jaapani pankasid on 30, inglise omasid 4 jne.

Sissevedu Hiina jagunes üksikute maade vahel järgmiselt:

	Inglismaa:	P.-Am Ühtsriigid:	Jaapan:
1870	37,0%	0,57%	1,95%
1900	20,0%	7,5%	12,6%
1900	14,8%	5,2%	16,1%
1923	13,0%	16,7%	22,9%

Ametlikkude andmete järele on maa järgmiselt põlluharivate vahel ära jaotatud:

	Maatüki suurus:	Perekondade arv: ütleldse: %	Kokku on maad: ütleldse: %
Maalapikesed	1—20 mud ¹	24.429.362 49,5	244.293.620 15,9
Väikemaapidamine	20 40 »	11.685.344 27,7	350.560.320 22,8
Keskmaapidamine	40—75 »	7.735.226 15,6	386.763.200 25,4
Suurmaapidamine	75 mud ja rohkem	5.509.621 11,2	550.962.100 35,9

Kõik kokku 49.359.553 100 1.532.579.240 100

Tööstustöölise arvu kohta kindlaid andmeid ei ole. Teda arvatakse 1½ miljonist kuni 2½ miljonini. Kogu rahva arv on 400 ja 500 miljoni vahel.

Gomindani liikmete arvu peab arvamane mõne saja tuhande peale. Guangdongi provintsis näiteks oli 1926. a. konverentsi andmetel 158.085 liiget, neist 1.699 naisterahvast. Töölade järele jagunes see arv järgmiselt:

Sõjaväelasi	2.490
Politseinikka	2.119
Advokaatiasi	174

Riigiteenijaid	1.638
Talupoegi	64.250
Töölisi	32.627
Kaupmehi	15.736
Üliõpilasi	34.476
Arstisi	1.069
Ajakirjanikka	57
Eriteadlasi	3.195
Muid	254

Kommunistlise partei liikmete arv oli:

1924	900
1925	4.000
1927	30—60.000 (Kindlad andmed puuduwad).

¹ „Mu“ on umbes 150 ruutsülda (umbes 1/16 dessatiini).

Sm. Aleksander Leiner

Sm. Aleksander Leiner sündis 1902. a. 6 septembril Saaremaal Uuemõisa wallas Lewala külas kehwa talumehe pojana.

Hariduse sai sm. Leiner kohalises 5-klassilises kihelkonnakoolis, mille 1916. a. lõpetas.

Waatamata heade annete ja tahtmise peale polnud A. Leineril, wanemate waesuse pärast, võimalik edasi õppida. Peale kooli lõpetamist töötab Leiner wanemate kodus, kuna wanemad wennad väljaspool Saaremaad teenistust otsiwad.

1920 a. kewadel astub sm. A. Leiner Tallinna päästeseltsi laewa peale tööle, kus ta kuni 1922 a. kewadeni ahjukütjana teenib.

1922. a. asub sm. Leiner Tallinna elama ja töötab puusepana ehitustöödel kuni 1924. a. aprilli kuuni. Esimine osawõtmine rewolutsioonilisest liikumisest oli sm. A. Leineril Saaremaa sõjariistus ülestõusu ajal 1919. a. weeb-ruarikuul, kus ta üks aktiivsematest noortest rewolutsionääridest oli.

Tallinnas algab sm. A. Leiner järjekindlat tegewust töölisteklassi wõitluse eesrinnas millele ta ka truuks jäi wiimase minutini.

Aprilli kuul 1922. a. astus sm. A. Leiner Tallinna ehitustöölise ametühisuse liikmeks.

Kui aktiivne seltsimees walitakse Leiner warsti ehitustöölise noortekomisjoni liikmeks, hiljem noortekomisjoni esimeheks. Edasi walitakse sm. Leiner ehitustöölise ametühisuse juhatuse liikmeks ja esitajaks Tallinna ametiühisuste kesknõukogusse. Teisel üleesti-maalisel ametiühisuste kongressil waliti sm. Leiner ametiühisuste ülemaalise nõukogu rewisjonikomisjoni liikmeks. Aprillikuul 1922 a. astub sm. Leiner E. T. P. liikmeks, ja kewadel 1923. a.

walitakse ta E. T. P. Tallinna osakonna komitee sekretäriks ja partei poliit. büroo liikmeks. Detsembri kuul 1923 a. waliti sm. Leiner ühise wäerinna esitajana Tallinna linna nõukogusse ja edasi ühise wäerinna fraktsiooni büroo liikmeks.

ii on sm. Leineri minewik tõsise rewolutsionääri minewik, ühest klassiwoitluse organisatsioonist teise, kus woitlus ägedamalt päewakorraks tõusis. Üldiselt oli sm. Leiner tuntud kui üks silmapaistwamatest klassiwoitluse eesrinnas sammujatest.

Mitmesuguste hoogtööde ajal oli sm. Leiner üks energilisematest kõnelejatest, mitte ainult Tallinnas, waid ka paljudes maakondades käis ta töölisteühisuste koosolekutel kõnelemas.

1924. a. jaanuaris kui kaitsepolitsei oma werekoertega hulgalisi arreteerimisi tööliste liikumise ärksamate tegelaste kallal toime pani, oli sm. Leiner sunnitud põranda alla minema.

Hiljem, kui klassiwoitlus Eestis jälle uusi wõitlejaid wajas, oli sm. Leiner walmis oma rewolutsionäärlik husttätma ja asus werest nõretawate töölisorganisatsioonide korraldamisele. Sm. Leiner langes kui klassiwoitluse eesrinnas wõitleja, langes prow. katsiooni ohwriks, nurga tagant pealetungijate Eesti kaitsepolitsei mõrtsukate käe läbi.

Lähemate seltsimeeste ja kaasõliste hinnates oli sm. Leiner kui wäga asjalik ja täpne töömees. Tema lahke ja seltsimehelik iseloom wõitis kohe usaldust ja Jugupidamist. Sm. Leineriga kaotas Eesti töölisteklass ühe oma parima eesrinnawõitleja, seltsimehe, kellel head organisaatori omadused olid. Sm. Leinerit pole enam meie wõitlejate ridades, tema asemele astuwad sajad uued, et jätkata ja lõpuni wiia tema poolenõudunud tööd.

Õigeaamatuks A. Saarlane

№

KIRJANDUS

Ilmus trükist: „Proletaarne rewolutsioon Eestis“ nr. 2 (3).

Hind 75 kop.

Sisu: Töösteliikumine Tallinnas enne 1905. aastat. Dokumendid ja muud andmed töösteliikumise üle Tallinnas enne 1905. aasta oktoobrit. Keda peeti 1904 a. Eestimaal sandarmite walwe all, Tierwel ja Blumberg. Luria. Eestimaa kubermangu poliitiline ülewaade 1904. a. 1. mai pühitsemine Tallinnas 1904. a. Kuberner Bellegarde Tallinnast ärasaatmise lugu. Rewolutsiooniline liikumine 1905. a. algul Tallinnas ringkonnakohtu prokurööri kujutusel. Kooliõpilaste liikumine Tallinnas 1905. a. kewadel. 1905. a. esimese poole lendlehed. Streigiliikumine Tallinnas 1899—1903. aastatel. Sm. Jakob Kirik. Ed. Ott,

Rewolutsioonilisest liikumisest Tartus enne 1905. a. oktoobrit; Mälestused põrandaalusest tegewusest Tartus. 1. «Societase» kõneõhtud. 2. 1905. a. 1. mai Tartus. Tsaariwalitsuse arhiividokumentidest poliitilise liikumise üle Tartus. — 1904. a. sandarmiwalitsuse salawalwe all olejad. — Lendlehed Liiwimaal. «Kuriteoline organisatsioon» Tartus 1905. a. R. Bause, Läti küttide kümnendaks aastapäewaks. Al. Jea ja Al. Jänes-Janson, Läti küttidest. H. Tum-meltau, Wõitlused Pihkwa all mai 1919. K. Kanger, Riti äraandmine. J. Iru, Puna-wäelase mälestused Riti ülejooksust wal-ge te poole. J. Käspert, Esimene katse Narwas töörahwa ajalehte asutada.

Ленинградский Губотдел

Профессионального Союза Рабочих Швейной Промышленности С.С.С.Р.

Ленинград, Дворец Труда,
комната 35-40.

Телефоны: Презид. 495 67
Канцелярии 538-88
Культ-отд. 90-81
Т.-э. отд. 241-14
Фин-часть. 96-81

ВСЕСОЮЗНЫЙ

Профессиональный Союз Рабочих Деревообделочников

Районный Комитет Сев.-Зап. Области

ЛЕНИНГРАД, Набережная Красного
флота № 38, комн. 49/а—55, 3 й этаж.

Т е л е ф о н ы : городские 143-30, 614-13,
186-59, 143-65, 632 01, 537-26. Комму-
татор 68 и 94.

Адрес для телеграмм: Ленинград,
Союз Деревообделочников.

ЛЕНИНГРАДСКИЙ ГУБОТДЕЛ

СОЮЗА СТРОИТЕЛЬНЫХ РАБОЧИХ

Бульвар Профсоюзов, д. 19, 3-й этаж, комн. 100-118.

Т Е Л Е Ф О Н Ы :

Председатель	150-55,	добавочн. коммут.	Дв. Тр. № 78
Секретарь	207 47,	»	» » № 79
Управделами	215-25,	»	» » № 80
Фин. счет. часть	227-17,		
Орготдел	111-67,	»	» » № 81
Тар.-экон. отд.	609-25,	»	» » № 82
Культотдел	561-73		
Статотдел	609-24		